

VEPRAT E APOSTUJVE

Luka shkruan vazhdimin e tregimit të tij

1 I nderuar Teofil!
Në librin tim të parë të tregova gjithçka që Jezusi bëri e mësoi, që nga fillimi ²deri në ditën kur u ngrit në qiell. Më parë, i udhëhequr nga Shpirti i shenjtë, ai u dha njerëzve që kishte zgjedhur si apostuj, udhëzime të sakta për kohën që do të vinte pas largimit të tij. ³Pas vdekjes së tij, ai iu shfaq dhe i bindi ata në mënyra të ndryshme se ishte gjallë: për dyzet ditë iu shfaq herë pas here dhe u foli atyre për mbretërinë e Perëndisë.

Jezusi ndahet nga nxënësit e tij

(Mt 28,19; Mk 16,15; Lk 24,47-48)

⁴Njëherë, kur Jezusi ishte me ta, u dha këtë udhëzim: «Rrini në Jerusalem e pritni Shpirtin e shenjtë, të cilin jua ka premtuar Ati im e për të cilin ju njoftova unë. ⁵Gjoni i ka pagëzuar njerëzit me ujë, por së shpejti ju do të pagëzoheni me Shpirtin e shenjtë.»

⁶Atëherë ata e pyetën: «Zot, a do t'ia rimëkëmbësh tani mbretërinë Izraelit?» ⁷Jezusi u përgjigj: «Çastin për këtë e ka përcaktuar Ati im; nuk ka nevojë ta dini ju. ⁸Por ju do të mbusheni me Shpirtin e shenjtë. Ai do t'ju bëjë të aftë për t'u paraqitur kudo si dëshmitarët e mi: në Jerusalem dhe në mbarë Judenë, në Samari dhe deri në skajin më të largët të botës.»

⁹Ndërsa po thoshte këtë, u ngrit në sy të tyre. E mori një re, dhe ata nuk e panë më.

¹⁰Ndërsa po vështronin lart, papritur qëndruan pranë tyre dy «njerëz» të veshur me rroba të bardha. ¹¹«Ju galileas, – thanë ata, – përse rrini këtu e shikoni lart? Ky Jezus, që u mor në qiell, do të kthehet pikërisht kështu, siç e patë duke u larguar prej jush.»

Mbushja e boshllëkut në rrethin e apostujve

(Ps 68,26; 108,8)

¹²Pas kësaj apostujt u kthyen nga Mali i Ullinjve që ndodhej rreth gjysmë ore nga qyteti. ¹³Atje hynë në dhomën e sipërme të shtëpisë ku banonin që atëherë. Aty ishte Pjetri, Gjoni, Jakobi dhe Andreu, Filipi dhe Toma, (Natanael) Bar-Tolmai, Mateu dhe Jakobi, biri i Halfait, si dhe Simoni, ish-anëtar i zelotëve, dhe Juda, biri i Jakobit. ¹⁴Atje ishin edhe gratë, si dhe Maria, nëna e Jezusit, dhe vëllezërit e tij. Ata luteshin të gjithë bashkërisht.

¹⁵Një ditë Pjetri u ngrit në këmbë dhe mori fjalën — atje ishin grumbulluar rreth njëqind e njëzet veta —

¹⁶«Vëllezër të dashur!» – tha ai. – «Ajo që është parashikuar në Shkrimin e shenjtë për Judën, duhej të plotësohej. Atje Shpirti i Perëndisë e para-shikoi tradhtarin, i cili ua tregoi udhën atyre që dolën për të arrestuar Jezusin. ¹⁷Ky tradhtar i takonte rrethit tonë dhe kishte marrë të njëjtën detyrë si ne.»

¹⁸ — Me të hollat që mori për veprën e tij të keqe, bleu një fushë ku vari veten. Trupi i tij i varur në diell, u enjt, plasi dhe i dolën zorrët. ¹⁹Të gjithë banorët e Jerusalemit dëgjuan për këtë dhe e quajtën ngastrën në gjuhën e tyre *Hakeldama*, d.m.th. Ara e Gjakut. Kështu quhet edhe sot. — ²⁰«Është shkruar në Psalmet: *Le të mbetet e shkretë shtëpia e tij; askush të mos banojë në të.* Atje është shkruar gjithashtu: *Detyrën e tij ta marrë një tjetër.* ²¹⁻²²Prandaj na duhet nga rrethi ynë (i dishepujve) njëri që mund të dëshmojë bashkë me ne se Jezusi, Zoti, u ringjall nga të vdekurit. Duhet të jetë njëri që ishte atje që nga fillimi e që i përjetoi të gjitha ato që bëri e mësoi Jezusi, që nga koha kur u pagëzua nga Gjoni, deri në ditën kur u mor në qiell.»

²³Të pranishmit propozuan dy njerëz: Jozefin, të quajtur, gjithashtu, Bar-Saba me nofkën Just, dhe Matain. ²⁴Pastaj iu lutën Perëndisë: «O Zot, ti i njeh njerëzit plotësisht. Na trego cilin nga këta të dy ke zgjedhur. ²⁵Juda shkoi në vendin që i takonte (si tradhtar). Cili nga ata duhet ta zërë vendin e tij?» ²⁶Pastaj hodhën short. Shorti i ra Matait, dhe kështu e pranuan si të dymbëdhjetin në rrethin e apostujve.

Ardhja e Shpirtit të shenjtë

2 Në festën e Rrëshajëve ishin mbledhur përsëri të gjithë ata që ishin në anën e Jezusit. ²Papritur u dëgjua një zhurmë e madhe, sikur të zbriste një stuhi nga qielli. ³Pastaj u duk diçka si zjarr që u nda, dhe në secilin prej tyre ra një gjuhë flake. ⁴Të gjithë u mbushën me Shpirtin e shenjtë dhe filluan të flitnin gjuhë të ndryshme, secili ashtu siç e bënte të fliste Shpirti.

⁵Atëherë në Jerusalem ndodheshin hebrenj të përshtypshëm të ardhur nga të gjitha kombet e botës (romake). ⁶Kur e dëgjuan zhurmën e madhe, u grumbulluan. Ata u hutuan, sepse secili po dëgjonte gjuhën e tij të folur nga nxënësit e Jezusit. ⁷Ata thirrën shumë të habitur: «Njerëzit që po flasnin këtu, janë të gjithë nga Galileja! ⁸Si shpjegohet që secili nga ne i dëgjon ata duke folur gjuhën tonë amtare? ⁹Midis nesh ka partë, medas e elamas, njerëz nga Mesopotamia, nga Kapadokia, nga Ponti e nga provinca e Azisë, ¹⁰nga Frigia e Pamfilia, nga Egjipti, nga Cireneja e Libisë dhe nga Roma, ¹¹nga Kreta dhe Arabia, ♦ njerëz me prejardhje hebreje dhe ata që ishin bërë anëtarë nderi të bashkësive hebreje ♦ ♦ E megjithatë, secili po dëgjon në gjuhën e vet se si po shpallen veprat e mëdha të Perëndisë.»

¹²Ata, të habitur e të hutuar, pyetën njëri-tjetrin se çfarë do të thoshte kjo. ¹³Disa të tjerë e morën me të qeshur e thanë: «Janë dehur me musht!»

♦ Në festën e Rrëshajëve bashkoheshin hebrenj prej çdo vendi ku ishin mërguar ose ku kishin emigruar. ♦♦ Këtu dhe në Vap 6,5 kjo shprehje shënon ata që kishin pranuar jo vetëm besimin te perëndia izraelit, por edhe rrethprerjen.

Predikimi i apostullit Pjetër

(Joel 2,28-52; 2 Sam 11,12-13; Ps 131,11)

¹⁴Atëherë Pjetër dhe apostujt e tjerë u ngritën në këmbë. Pjetri thirri me zë të lartë: «Ju, hebrenj nga mbarë bota (romake) e të gjithë ju banorët e Jerusalemit! Më dëgjoni e më lini t'ju shpjegoj çfarë po ndodh këtu.

¹⁵Këta njerëz nuk janë të dehur: tani është ora nëntë e mëngjesit. ¹⁶Përkundrazi, këtu po ndodh ajo që parashikoi Perëndia me anë të profetit Joel:

¹⁷*Kur të fillojë koha e fundit, – thotë Zoti, – unë do t'i mbush të gjithë njerëzit me Shpirtin tim. Burra e gra (në Izrael) do të bëhen atëherë profetë; i madhi dhe i vogli do të shohin ëndrra dhe vegjime.* ¹⁸*Të gjithëve atyre që do të më shërbejnë, burrave dhe grave, do t'u jap Shpirtin tim, dhe ata do të profetizojnë.* ¹⁹*Lart në qiell e poshtë në tokë do të bëj të duken shenja të mëdha: do të shihen gjak, zjarr dhe re të dendura tymi.* ²⁰*Dielli do të errësohet dhe hëna do të bëhet e kuqe si gjaku. Kështu do të paraqitet arritja e ditës së madhe dhe të tmerrshme të Zotit.* ²¹*Kushdo që merr anën e Zotit dhe e thërret atë për ndihmë, do të shpëtojë.*

²²Ju, izraelitë, dëgjoni se ç'kam për t'ju thënë! Jezusi nga Nazareti erdhi te ju në emër të Zotit; ju mund ta dini këtë duke marrë parasysh veprat e mrekullueshme që Perëndia bëri nëpërmjet tij. Ju i përjetuat të gjitha këto, ²³e megjithatë e kryqëzuat me anën e njerëzve të pafe. Por Perëndia e kishte paracaktuar këtë kështu. ²⁴Ai e shpëtoi Jezusin nga pushteti i vdekjes dhe e ringjalli; vdekja nuk mund ta mbante të burgosur. ²⁵Davidi parashikoi këtë: *Zotin e kam gjithnjë para syve. Ai më bëhet krah, prandaj e ndiej veten të sigurt.* ²⁶*Kjo ma mbush zemrën me gëzim dhe më bën të këndoj me gaz. Edhe në qoftë se vdes, bindjen e kam të fortë,* ²⁷*se ti, o Zot, nuk do të më lësh ndër të vdekurit; ti nuk do të lejosh që shërbëtori yt besnik të kalbet.* ²⁸*Ti më ke treguar udhën për në jetë; pranë teje jam i gëzuar dhe i lumtur.*

²⁹Vëllezër, unë mund t'ju flas hapur për mbretin tonë të madh, Davidin. Ai vdiq dhe u varros; varri i tij mund të shihet midis nesh edhe sot. ³⁰Por ai ishte profet, dhe Perëndia i ishte betuar se njëri nga pasardhësit e tij do të rrinte në fronin e tij. ³¹Kështu, Davidi parashikonte se ç'kishte ndër mend Perëndia, dhe fjalët e tij kanë të bëjnë me ringjalljen e Mesisë. Për atë vlejnjë këto fjalë: *Perëndia nuk e la ndër të vdekurit dhe trupi i tij nuk u kalb.* ³²Pra, këtë Jezus e ringjalli Perëndia – për këtë mund të dëshmojmë ne të gjithë. ³³Ai u ngrit në anën e djathtë të Perëndisë dhe mori nga Ati dhuratën e premtuar, Shpirtin e shenjtë, që të na e përcjellë atë neve. Kjo që po shihni këtu, është veprimtaria e këtij Shpirti. ³⁴Davidi, siç e dini, nuk u ngrit në qiell. Ai, përkundrazi, tha: *Perëndia, Zoti, të thotë ty, Zoti dhe Mbreti im:* ³⁵*«Ulu në të djathtën time, gjersa t'i nënshtroj armiqtë e tu dhe t'i vë për shtrëjtë të këmbëve të tua.* ³⁶Prandaj të gjithë njerëzit në Izrael duhet ta pranojnë se Perëndia e bëri Zot e Shpëtimtar këtë Jezus që ju e kryqëzuat.»

³⁷Kjo fjalë u theri atyre në zemër, dhe ata e pyetën Pjetrin dhe apostujt e tjerë: «Çfarë duhet të bëjmë ne, o vëllezër?» ³⁸Pjetri u përgjigj: «Largohuni nga mëkatet tuaja dhe kthehuni te Zoti. Pagëzohuni të gjithë në emër të Jezusit, Mesisë, që t'ju falen mëkatet e që të merrni Shpirtin e shenjtë. ³⁹Premtimi i Perëndisë është caktuar për ju dhe për fëmijët tuaj, dhe për të gjithë (johebrenjtë) që Zoti, Perëndia jonë, do t'i thërrasë të vijnë (te Jezusi).»

⁴⁰Pjetri u drejtoi shumë fjalë të tjera për t'i bindur e për t'i nxitur të kthehen te Perëndia: «Shpëtoni nga shkatërrimi që do të bjerë mbi këtë brez të fajshëm.» ⁴¹Shumë veta i morën për zemër fjalët e tij dhe u pagëzuan. Atë ditë Zoti i shtoi kishës së tij rreth tre mijë veta.

Jeta e kishës

⁴²Ata të gjithë rrinin vazhdimisht së bashku; mësonin nga apostujt dhe ndanin gjithçka me njëri-tjetrin, festonin darkën e Zotit dhe i luteshin Perëndisë së bashku. ⁴³Nëpërmjet apostujve bëheshin shumë vepra të mrekullueshme dhe secili në Jerusalemin e ndiente se Perëndia po vepronte me të vërtetë. ⁴⁴Të gjithë ata që u bënë besimtarë, u bashkuan dhe grumbulluan tërë pasurinë e tyre. ⁴⁵Kur kishin nevojë për ndonjë gjë, blinin ngastra dhe sende me vlerë dhe e ndanin fitimin ndërmjet nevojtarëve të kishës. ⁴⁶Ditë për ditë ata mblidheshin në Tempull dhe festonin darkën e Zotit në shtëpitë e tyre me gëzim të madh, me gaz e me gjithë zemër. ⁴⁷E lavdëronin Perëndinë, dhe mbarë populli i nderonte. Çdo ditë Perëndia çonte tek ata edhe njerëz të tjerë, të cilët donte t'i shpëtonte.

Shërimi i paralitikut

3 Njëherë Pjetri e Gjoni po shkonin në Tempull. Ishte ora tre, koha për uratën e pasdrekës. ²Pranë portës së Tempullit, ajo që quhet «Porta e Bukur», rrinte ulur një njeri që ishte i paralizuar që nga lindja. Atë e çonin çdo ditë te porta, ku zinte vend për të kërkuar lëshime nga njerëzit që hynin në Tempull.

³Kur Pjetri e Gjoni po kalonin, ai u lypi lëmoshë. ⁴Ata iu drejtuan atij e Pjetri i tha: «Na shiko ne!» ⁵Ai e bëri këtë dhe priste që t'i jepnin diçka. ⁶Por Pjetri tha: «Unë nuk kam të holla; por atë që kam, do të ta jap. Në emër të Jezusit nga Nazareti, Mesisë: Ngrihu dhe ec!» ⁷E kapi paralitikun për krahu dhe e ndihmoi të ngrihej në këmbë. Pikërisht në atë çast iu forcuan këmbët dhe kyçet; ⁸me një kërcim u ngrit në këmbë dhe eci disa hapa. Pastaj shkoi pas Pjetrit dhe Gjunit në Tempull, vrapoi andej-këtej dhe kërcëu nga gëzimi duke falënderuar Perëndinë me zë të lartë.

⁹Të gjithë njerëzit që ndodheshin atje, e panë si shkonte andej-këtej duke falënderuar Perëndinë. ¹⁰Kur e dalluan se ishte lypësi që kishte qëndruar gjithmonë ulur pranë portës, u shtangën nga mrekullia dhe nga habia për atë që i kishte ndodhur.

Pjetri flet në Tempull

(Dal 3,15; Br 18,15.18; Zan 22,18)

¹¹Ata vunë re se i shëruari ishte i lidhur ngushtë me Pjetrin dhe Gjunit, prandaj u shkuan pas plot habi në sallën (me kolona) të Solomonit. ¹²Por Pjetri i tha turmës që ishte grumbulluar atje:

«O burrat e Izraelit, përse habiteni? Përse na vështroni kështu? Mos mendoni se këtë njeri e kemi bërë të ecë me fuqinë ose përshtirshmërinë tonë. ¹³Perëndia e të parëve tanë, i Avrahamit, i Izakut dhe i Jakovit, e ngriti në madhësinë hyjnore Shërbëtorin e tij me plot fuqi – të njëjtin Jezus që ju ia dorëzuar vdekjes. Megjithëse Pilati donte ta lironte, ju ngulët këmbë që ai të dënohej. ¹⁴Ai ishte i shenjtë e i pafajshëm, por ju e mohuat para Pilatit dhe kërkuat lirim të një vrasësi, ¹⁵kurse Jetëdhënësin e vratë. Por Perëndia e ringjalli nga të vdekurit; për këtë mund të dëshmojmë ne. ¹⁶Besimi te ky Jezus e shëroi njeriun që qëndron këtu, të cilin ju të gjithë e njihni. Besimi te Jezusi bëri që atij t'i kthehej shëndeti i plotë, siç mund ta shihni edhe vetë.

¹⁷Ju e dini mirë, vëllezër; ju dhe kryetarët keni vepruar kështu veç nga padija. ¹⁸Por në këtë mënyrë Perëndia bëri të realizohej ajo që kishin parathënë të gjithë profetët: se Mesia i tij do të vuante.

¹⁹Largohuni, pra, nga mëkatet tuaja e kthehuni te Perëndia, që t'ju shlyhen ato. ²⁰Atëherë ai do të sjellë kohën e shpëtimit dhe do t'ju dërgojë Mesinë. ²¹Jezusi është ky Mesi, e sipas vullnetit të Perëndisë ai zuri vend në qiell derisa të plotësohet gjithçka që është parashikuar që prej kohësh nëpërmjet profetëve të tij: rikthimi i të gjithëve.

²²Për atë Moisiu tha: *Zoti, Perëndia juaj do t'ju dërgojë një profet si unë, i cili do të jetë anëtar i popullit tuaj; atë dëgjoni për gjithçka!* ²³*Kush nuk do ta dëgjojë këtë profet, do të përjashtohet nga populli.* ²⁴Edhe ato që shpallën Samueli dhe të gjithë profetët e mëvonshëm, u plotësuan në kohën tonë.

²⁵Për ju ndodhi kjo, sepse ju jeni pasardhësit e profetëve dhe me të parët tuaj Perëndia lidhi besëlidhjen e tij. Ai i tha Avrahamit: *Nëpërmjet pasardhësit ♦ tënd do të bekohen të gjithë kombet e botës.* ²⁶Kështu Perëndia e ngriti Shërbëtorin e tij dhe jua dërgoi juve më parë, që secili prej jush të kthehet nga udha juaj e mbrapshtë te Perëndia.»

♦ hebraisht: farës sate (mund të nënkuptohet si njëjës ose si shumës). Ky është kombinim citatesh të ndryshme.

Pjetri dhe Gjoni para këshillit izraelit

(Ps 117,22)

4 Kur Pjetri dhe Gjoni po i flitnin turmës, u afruan priftërinjtë dhe saducenjtë bashkë me komandantin e rojës së Tempullit. ²Ishin të zemëruar, sepse apostujt po i jepnin mësim popullit për ringjalljen nga të vdekurit; apostujt dëshmonin pikërisht se si Jezusi ishte kthyer përsëri në jetë. ³Prandaj ata i arrestuan të dy dhe i futën në burg; ishte errësuar. ⁴Por shumë veta që i kishin dëgjuar apostujt, u bindën, dhe bashkësia u shtua. Ata u bënë rreth pesë mijë veta.

⁵Të nesërmen u mblodhën në Jerusalem kryepriftërinjtë, këshilltarët dhe mësuesit e Ligjit, ⁶si dhe kryepriifti Hanan bashkë me Kajfën, Johanin, Aleksandrin dhe me të gjithë ata që i takonin rrethit të kryepriiftërinjve. ⁷Ata urdhëruan t'i sillnin apostujt dhe i pyetën: «Nga e morët pushtetin për ta shëruar këtë njeri? Në emër të kujt e bëtë këtë?»

⁸Pjetri, i mbushur me Shpirtin e shenjtë, iu përgjigj atyre: «O kryetarë dhe pleqtë e popullit! ⁹Në qoftë se ne duhet të përgjigemi para gjyqit ngaqë kemi bërë mirë duke e ndihmuar këtë të sëmurë, ¹⁰atëherë ju dhe të gjithë njerëzit në Izrael duhet ta dini: ky njeri qëndron i shëruar para jush në saje të pushtetit të emrit të Jezusit nga Nazareti, Mesisë. Ju e kryqëzuat, por Perëndia e ringjalli nga të vdekurit. ¹¹Me këtë ka të bëjë kjo fjalë në Shkrimin e shenjtë: *Guri që ndërtesuesit hodhën tej, është bërë tani guri i qoshes.* ¹²Vetëm Jezusi, Mesia, mund t'ju sjellë shpëtim, sepse nuk ka asnjë tjetër në mbarë botën, të cilin e ka dhënë Perëndia (si flijim pajtues), nëpërmjet të cilit mund të shpëtojmë.»

¹³Anëtarët e këshillit të hebrenjve u habitën për sigurinë me të cilën mbroheshin Pjetri dhe Gjoni, megjithëse ishte e qartë se ata nuk ishin të shkolluar, por njerëz të thjeshtë. Ata e dinin se kishin qenë nxënës të Jezusit, ¹⁴dhe e shihnin të shëruarin duke qëndruar pranë tyre. Kështu, nuk mund ta kundërshtonin përgjigjen e tyre. ¹⁵Prandaj i urdhëruan të dilnin të dy nga salla dhe u këshilluan mes tyre:

¹⁶«Çfarë të bëjmë me ta? Mbarë Jerusalemi ka mësuar se këtë shërim e kanë bërë ata; prandaj nuk mund

ta mohojmë. ¹⁷Por, që çështja të mos përhapet më tepër, do t'ua ndalojmë me këmbëngulje që të mos i flasim askujt për këtë Jezus.» ¹⁸Prandaj i thirrën brenda të dy dhe i qortuan rreptë që në të ardhmen të mos i flitnin askujt për Jezusin. ¹⁹Por Pjetri dhe Gjoni iu përgjigjën: «Ju duhet të vendosni nëse është e drejtë në sy të Perëndisë që t'ju dëgjojmë më tepër ju se Atë! ²⁰Ne nuk mund të mos flasim për atë që kemi parë dhe dëgjuar.» ²¹Atëherë ata i paralajmëruan edhe një herë dhe i lanë të shkonin. Nuk guxuan t'i dënonin, sepse mbarë populli po lavdëronte Perëndinë për atë që kishte ndodhur. ²²Njeriu që ishte shëruar në një mënyrë aq të mrekullueshme, kishte qenë dyzet vjet i paralizuar.

Lutje për fuqi

(Dal 20,11; Nhm 9,6; Ps 145,6; Ps 2,1-2)

²³Pas lirimit të tyre, Pjetri dhe Gjoni shkuan te bashkësia e mbledhur dhe treguan çfarë u kishin thënë kryepfritërinjtë dhe këshilltarët. ²⁴Pastaj të gjithë së bashku iu lutën Perëndisë: «O Zot, ti krijove qiellin, tokën dhe detin, dhe të gjitha qeniet e gjalla. ²⁵Ti ke bërë që i pari ynë, shërbëtori yt, Davidi, të thoshte nëpërmjet Shpirtit të shenjtë: *Ç'dobi ka tërbimi i paganëve? Përse hartojnë popujt plane të kota?* ²⁶Mbretërit e botës ngrejnë krye, sundimtarët bashkohen kundër Zotit dhe Mesisë së tij.

²⁷Në të vërtetë, këtu në Jerusalem u bashkuan Herodi dhe Ponc Pilati, kryetarët e hebrenjve dhe anëtarët e kombeve të huaja kundër Jezusit, Fuqiptotit tënd, të cilin ti e zgjodhe vetë. ²⁸Por kështu bënë veçse atë që ke planifikuar e paracaktuar ti prej kohësh. ²⁹Tani dëgjo, o Zot, si na kërcënojnë. Na jep tani neve, shërbëtorëve të tu, fuqinë për ta shpallur lajmin tënd me plot guxim dhe vendosmëri! ³⁰Na ndihmo t'i shërojmë të sëmurët dhe të bëjmë vepra të tjera të mrekullueshme në emër të Jezusit, Shërbëtorit tënd të plotfuqishëm.»

³¹Kur e mbaruan lutjen e tyre, papritur, në vendin ku ishin mbledhur, u tund toka nga tërmeti, dhe të gjithë u mbushën me Shpirtin e shenjtë. Ata u shpallën të gjithëve me guxim lajmin e Perëndisë.

Bashkësia e parë e krishterë

³²E gjithë bashkësia ishte një në zemër e në mendje. Kur njëri kishte pasuri, nuk e mbante për pronë personale, por për pronë të përbashkët. ³³Nëpërmjet fjalës së tyre dhe nëpërmjet mrekullive që kryenin, apostujt dëshmonin për Jezusin si Zotin e ringjallur, dhe Perëndia bënte që Shpirti i tij të vepronte me fuqi të madhe në mbarë bashkësinë. ³⁴Askush në bashkësi nuk jetonte në mjerim. Sa herë që u mungonte ndonjë gjë, ndokush shiste ngastrën ose shtëpinë e tij ³⁵dhe ua sillte shumën e nxjerrë apostujve. Secili merrte nga ajo aq sa kishte nevojë.

³⁶⁻³⁷Kështu bëri edhe Jozefi, një levit nga Qiproja, të cilit apostujt i vunë nofkën Bar-Naba, që do të thotë «njeriu që u jep zemër të tjerëve». Ai shiti arën e tij dhe ua solli paratë apostujve.

Hananija dhe Safira mashtrojnë Shpirtin e shenjtë

5 Gjithashtu, një njeri i quajtur Hanani dhe gruaja e tij, Safira, shitën një tokë. ²Por Hananija, me dijeninë e gruas së tij, mbajti për vete një pjesë të shumës së fituar. Ai u dha apostujve pjesën që i teptoi (duke pretenduar se kjo ishte shuma e përgjithshme e shitjes). ³Mirëpo Pjetri i tha: «Hananija, përse ia hape Satanit zemrën tënde? Përse po e mashtrosh Shpirtin e shenjtë dhe mban për vete një pjesë të shumës së nxjerrë nga shitja e tokës? ⁴Ti kishe mundësi ta mbaje për vete tokën, e pasi e kishe shitur, a nuk ishin paratë përsëri të tuat? Përse i hyre kësaj pune mashtruese? Nuk mashtrove njerëzit, por Perëndinë!» ⁵Hananija, kur i dëgjoji këto fjalë, u shemb përdhe dhe vdiq. Të gjithë ata që e dëgjuan këtë, u trembën. ⁶Disa të rinj u ngritën, e mbështollën të vdekurin me pëlhurë, e nxorën jashtë dhe e varrosën. ⁷Pas tri orësh erdhi e shoqja. Ajo nuk dinte ende çfarë kishte ndodhur ndërkohë. ⁸Pjetri e pyeti: «Më thuaj, a e ke shitur tokën me këtë çmim?» «Po, – iu përgjigj ajo, – me këtë çmim.» ⁹Atëherë Pjetri tha: «Përse vendosët ta vinit në provë Shpirtin e Perëndisë? Njerëzit që e varrosën burrin tënd, po kthehen; po dëgjojnë hapat e tyre para derës. Ata do të të nxjerrin jashtë edhe ty.» ¹⁰Edhe ajo u shemb aty për aty dhe vdiq. Të rinjtë hynë, e panë gruan e vdekur, e nxorën jashtë dhe e varrosën pranë burrit të saj. ¹¹Mbarë bashkësia dhe të gjithë ata që dëgjuan për këtë, u trembën shumë.

Respekti për bashkësinë shtohet

¹²Me anë të apostujve u bënë shumë vepra të mrekullueshme në popull. Bashkësia e kishte bërë zakon të mblidhej e tëra në sallën e Solomonit. ¹³Askush prej atyre që qëndronin jashtë, nuk guxonte t'i trazonte; por të gjithë flitnin plot respekt për ta. ¹⁴Njerëzit i besonin gjithnjë e më shumë Jezusit, të cilin e pranonin për Zot dhe lidheshin me bashkësinë. ¹⁵Ata i sillnin të sëmurët jashtë në rrugë dhe i vendosnin atje në shtroja e në vigje, në mënyrë që kur Pjetri t'u kalonte pranë, së paku hija e tij t'i binte ndonjërit prej tyre. ¹⁶Të shumtë ishin ata që, edhe nga rrethinat e Jerusalemit, sillnin të sëmurët dhe të pushtuarit nga djalli, dhe të gjithë shëroheshin.

Përndjekja e apostujve

¹⁷Kryepfriti dhe saducenjtë, me të gjithë ata që i pasonin, u bënë smirëzinj dhe vendosën të ndërhyenin.

¹⁸Ata urdhëruan t'i arrestonin apostujt dhe t'i futnin në burg. ¹⁹Por menjëherë natën e parë një engjëll i Zotit hapi portat e burgut, i nxori jashtë apostujt dhe u tha: ²⁰«Shkoni në Tempull dhe shpalluni të gjithëve lajmin për jetën që ka sjellë Jezusi.» ²¹Apostujt iu bindën urdhrat të tij, hynë në Tempull herët në mëngjes e dhanë mësim.

Ndërkaq kryepriifti dhe saducenjët kishin thirrur një mbledhje për këshillin e hebrenjve dhe për të gjithë pleqtë e popullit izraelit. Dërguan ushtarë në burg për të marrë apostujt. ²²Por të dërguarit u kthyen duarthatë e raportuan: ²³«Burgun e gjetëm të mbyllur mirë me çelës dhe ushtarët po bënin rojë para portave. Por kur e hapëm portën, nuk gjetëm asnjë brena!»

²⁴Komandanti i rojës së Tempullit dhe kryepriiftërinjtë nuk dinin nga t'ia mbanin dhe nuk arritën të shpjegonin se çfarë u kishte ndodhur apostujve. ²⁵Atëherë erdhi një njeri e lajmëroi: «Njerëzit që ju i futën në burg, janë në Tempull dhe po mësojnë popullin!» ²⁶Komandanti shkoi bashkë me rojën e Tempullit për t'i marrë. Por nuk ushtruan dhunë, sepse kishin frikë nga populli se mos i vriste me gurë. ²⁷Kështu, ata i sollën apostujt para këshillit të hebrenjve, dhe kryepriifti tha: ²⁸«Ne ju kemi urdhëruar zyrtarisht të mos mësoni në emër të këtij njeriu. E çfarë po bëni ju? Ju e keni mbushur mbarë Jerusalemin me mësimin tuaj dhe po na bëni ne përgjegjës për vdekjen e tij!»

²⁹Por Pjetri dhe apostujt e tjerë u përgjigjën: «Perëndia duhet të dëgjohet më shumë sesa njerëzit. ³⁰Këtë Jezus që ju e kryqëzuat dhe e ekzekutuat, Perëndia e të parëve tanë e ringjalli nga të vdekurit. ³¹Ai e ka ngritur si sundimtar dhe shpëtimtar në vendin e nderit në të djathtën e Tij. Nëpërmjet tij, ai do t'i bëjë izraelitët të ndryshojnë, që t'u falen mëkatet. ³²Për këtë kemi për të dëshmuar, dhe nëpërmjet nesh për këtë dëshmon edhe Shpirti i shenjtë, të cilin Perëndia ua jep atyre që e dëgjojnë.»

³³Kur e dëgjuan këtë, këshilltarët u zemëruan dhe vendosën t'i vritnin apostujt. ³⁴Atëherë fjalën e mori një farise që quhej Gamaliel, një mësues i Ligjit, që ishte shumë i nderuar në mbarë popullin. Ai kërkoi që të pandehurit të dilnin përkohësisht nga salla, ³⁵dhe pastaj i tha këshillit të mbledhur: «O burrat e Izraelit, mendohuni mirë edhe një herë si duhet të silleni me këta njerëz. ³⁶Para pak kohësh u paraqit Toda, i cili pohoi se ishte i ngarkuar me një mision të posaçëm. Rreth tij u bashkuan afro katërqind veta; por u vra, dishepujt e tij u shpërndanë dhe gjithçka mbaroi. ³⁷Pas kësaj, në kohën e regjistrimit të popullsisë (për pagimin e tatimit), u paraqit galileasi Juda dhe i thirri njerëzit në kryengritje. Ai bëri për vete një shumicë njerëzish; por edhe ai u vra dhe të gjithë ndjekësit e tij u shpërndanë. ³⁸Prandaj ju këshilloj: Mos veproni kështu kundër këtyre njerëzve. Lërnin të shkojnë, sepse në qoftë se pas kësaj pune ka vetëm njerëz, ajo do të marrë fund vetvetiu. ³⁹Por në qoftë se pas kësaj është Perëndia, atëherë do të jeni të pafuqishëm kundër këtyre njerëzve dhe në fund do të dalë se keni luftuar kundër vetë Perëndisë.»

Këshilltarëve iu deshën t'i jepnin Gamalielit të drejtë. ⁴⁰I thirrën apostujt të hynin përsëri, i rrahën me fshikull, i urdhëruan të mos flitnin më në emër të Jezusit dhe i liruan. ⁴¹Apostujt u larguan nga Këshilli plot gëzim, sepse në sy të Perëndisë meritonin të vuanin për emrin e Jezusit. ⁴²Ditë për ditë ata shpallnin të patundur në Tempull dhe nëpër shtëpi, lajmin e mirë që Jezusi është Mesia.

Shtatë ndihmës për apostujt

6 Pas disa kohësh, kur numri i nxënësve rritej gjithnjë e më shumë, hebrenjtë (e kthyer) që flitnin greqisht dhe hebrenjtë (e kthyer) vendës u grindën. Anëtarët e grupit johebre u ankuar se gjatë ndarjes së përditshme të ushqimeve vejuhat e tyre liheshin pas dore. ²Prandaj dymbëdhjetë apostujt mblodhën mbarë bashkësinë e thanë: «Vëllezër të dashur! Ne duhet të shpallim lajmin e Perëndisë e jo të pengohemi në këtë për shkak të shërbimit ndaj anëtarëve nevojtarë të kishës. ³Për këtë zgjidhni nga grupi juaj shtatë njerëz të besuar, të cilëve Perëndia u ka dhënë Shpirtin e shenjtë dhe urtësinë; këtë detyrë do t'ua besojmë atyre. ⁴Atëherë ne mund t'i kushtohemi plotësisht lutjes dhe shpalljes së lajmit të mirë.»

⁵Propozimin e pranuan të gjithë. Zgjedhën Shtjefnin, një njeri me besim të patundur, të mbushur me Shpirtin e shenjtë; krahas këtij, edhe Filipin, Prohorin, Nikanorin, Timonin, Parmenin dhe Nikollën, johebre nga Antiokia, që kishte kaluar në fenë hebreje. ⁶Bashkësia ua solli apostujve të shtatët. Ata u lutën për këta dhe vunë duart mbi ta.

⁷Lajmi i mirë u përhap edhe më shumë. Numri i të krishterëve në Jerusalemin shtoi ditë për ditë. Lajmin e mirë për Jezusin e pranuan edhe shumë priiftërinj.

Arrestimi i Shtjefnit

⁸Shtjefni bëri mrekulli të habitshme nëpër popull. Fuqinë për këtë ia kishte dhënë Perëndia. ⁹Disa njerëz nga bashkësia hebreje e të Liruarve, si dhe disa hebrenj nga Cireneja, Aleksandria, Cilicia e nga provinca e Azisë diskutuan me Shtjefnin dhe deshën t'i hidhnin poshtë pohimet e tij; ¹⁰por me anë të urtësisë që i kishte dhënë Shpirti i shenjtë, Shtjefni ishte shumë më i fortë se ata, dhe atyre iu desh ta pranoin disfatën. ¹¹Prandaj paguan disa njerëz që të përhapnin gjithkund fjalë se Shtjefni fliste keq për Moisiun dhe për Perëndinë. ¹²Kështu këshilltarët dhe mësuesit e nxitën popullin kundër Shtjefnit. E kapën dhe e nxorën atë para Këshillit. ¹³Atje sollën dëshmitarë të rremë, të cilët pohuan: ¹⁴«Ky mban vazhdimisht fjalime kundër Tempullit tonë të shenjtë dhe kundër Ligjit. ¹⁵Ne vetë e dëgjuam duke thënë: «Jezusi nga Nazareti do ta shembë Tempullin e do t'i quajë të pavlefshme traditat që na ka lënë Moisiu.»¹⁵Të gjithë ata që ishin

në Këshill, i drejtuan sytë nga Shtjefni dhe po pritnin me kureshtje përgjigjen e tij. Por ata panë se fytyra e tij i ngjante fytyrës së një engjëlli.

Shtjefni mbrohet para Këshillit

7 Kryeprifti e pyeti: «A është e vërtetë ajo që thonë këta njerëz kundër teje?» ²Shtjefni u përgjigj: «Vëllezër e etër, më dëgjoni! Perëndia, të cilit i përket gjithë nderi, iu shfaq Avrahamit, të parit tonë, kur banonte në Mesopotami dhe nuk ishte shpërngulur ende në Haran, ³e i tha: *Lëre atdheun dhe farefisnin tënd, dhe shko në vendin që do të të tregoj unë!* ⁴Kështu, Avrahami e la vendin e kaldeujve dhe u vendos në Haran. Pasi i vdiq i ati, Perëndia bëri që ai të kalonte në këtë vend ku banoni ju tani. ⁵Nuk i dha asnjë pronë, asnjë pëllëmbë tokë, por ia premtoi vendin për pasardhësit e tij, madje kur Avrahami nuk kishte ende fëmijë. ⁶Dhe i tha: *Pasardhësit e tu do të banojnë si të huaj në një vend që nuk u takon; për katërqind vjet shtypësit e tyre do t'i trajtojnë keq e do t'i shfrytëzojnë me angari.* ⁷*Por unë do ta dënoj kombin që ju shtyp... Atëherë do të largoheni që andej e do të më shërbeni këtu në këtë vend.* ⁸Ai bëri me Avrahamin besëlidhjen, shenja e së cilës është rrethprerja. Pastaj Avrahamit i lindi djalë, Izaku, dhe ai e rrethpreu tetë ditë pas lindjes; Izaku veproi kështu me birin e tij, Jakovin, dhe ky me dymbëdhjetë bijtë e tij, të parët tanë.

⁹Por të bijtë e Jakovit ishin xhelozë për të vëllanë, Josefin, dhe e shitën skllav në Egjipt. Megjithatë, Perëndia ishte me Josefin ¹⁰dhe e ndihmoi në të gjitha vështirësitë e tij. I dhuroi urtësi të madhe, kështu që faraoni e emëroi për të administruar mbarë Egjiptin dhe i besoi pasurinë mbretërore. ¹¹Kur në mbarë Egjiptin dhe në vendin e Kënaanit ra zia e bukës, dhe të parët tanë nuk gjenin ushqime, ¹²Jakovi dëgjoi se në Egjipt kishte ende grurë. I dërgoi bijtë e tij, të parët tanë, atje. ¹³Kur shkuan atje për herën e dytë, Josefi iu shfaq vëllezërve të tij, dhe kështu faraoni u njoh me familjen e Josefit. ¹⁴⁻¹⁵Josefi e ftoi të atin bashkë me të gjithë fëmijët e stërnipërit të shpërnguleshin në Egjipt. Kështu Jakovi erdhi bashkë me tërë familjen në Egjipt, gjithsej shtatëdhjetë e pesë veta. Ai dhe të parët tanë banuan atje derisa vdiqën. ¹⁶Kur vdiqën, trupat e tyre u mbajtën në Shehem dhe u varrosën në varrin e blerë me argjend nga fisi i Hamorit. Jakovin e varrosën në varrin e Avrahamit (në Hevron).

¹⁷Pastaj erdhi koha kur Perëndia do të plotësonte premtimin që i kishte dhënë më parë Avrahamit. Ndërkaq pasardhësit e Jakovit ishin shtuar shumë. ¹⁸Atëherë në Egjipt erdhi në fuqi një mbret tjetër. Ai nuk dinte asgjë për Josefin. ¹⁹Sipas një plani të poshtër, ai donte ta shfaroste popullin tonë. I detyroi të parët tanë t'i linin jashtë fëmijët e tyre të porsalindur; që askush të mos mbetej i gjallë. ²⁰Në këtë kohë lindi Moisiu, i cili i pëlqeu Perëndisë. Për tre muaj ai mund të qëndronte në shtëpinë e prindërve të tij. ²¹Kur ai duhej të braktisej, e shpëtoi e bija e faraonit dhe e rriti si djalë të vetin. ²²Ai studioi të gjitha shkencat e egjiptianëve, u bë njeri energjik dhe zotëroi shumë mirë gjuhën e tyre.

²³Kur Moisiu u bë dyzet vjeç, dëshiroi të vizitonte bashkatdhetarët e tij. ²⁴Sapo arriti, pa një egjiptian duke rrahur pa arsye një izraelit. Atëherë ndërhyri dhe e vrau egjiptianin. ²⁵Mendonte se izraelitët do ta kuptonin se Perëndia do t'i çlironte me anë të tij, por ata nuk e kuptuan. ²⁶Të nesërmen Moisiu shkoi përsëri dhe pa dy izraelitë duke u grindur me njëri-tjetrin. Ai donte t'i pajtonte dhe u tha: *Shikoni, ju jeni vëllezër! Përse po rriheni me njëri-tjetrin?* ²⁷Por njëri nga ata që po e godiste tjetrin pa arsye, e shtyri mënjandë dhe i tha: *Kush të ka emëruar ty kryetar dhe gjykatës mbi ne?* ²⁸*A mos mendon të më vrasësh edhe mua siç vrave dje atë egjiptianin?* ²⁹Kur e dëgjoi këtë, Moisiu iku në tokën e Midjanit dhe jetoi atje si i huaj. Atje i lindën dy djem.

³⁰Kaluan dyzet vjet. Atëherë Moisiu pa, një ditë, një engjell në një drizë të zjarrtë në shkretëtirë pranë malit të Sinait. ³¹U çudit shumë për këtë dukuri dhe tek po afrohej për ta vërejtur me kujdes, dëgjoi zërin e Zotit: ³²*Unë jam Perëndia e të parëve të tu, Perëndia e Avrahamit, Izakut dhe Jakovit.* Moisiu u drodh nga frika e nuk guxoi t'i ngrinte sytë. ³³E Zoti vazhdoi: *Hiqi sandalet, sepse po qëndron në tokë të shenjtë.* ³⁴*E kam parë mjaft mirë se si shtypet populli im në Egjipt. E kam dëgjuar rënkimin e tij dhe erdha për ta çliruar. Tani nis. Po të dërgoj përsëri në Egjipt!*

³⁵Pikërisht atë Moisi që e kishin mohuar duke thënë: *Kush të ka emëruar ty kryetar e gjykatës mbi ne?* – pikërisht atë Perëndia e caktoi kryetar e çlirimtar me anë të shfaqjes në drizën e ndezur. ³⁶Ky i nxori izraelitët nga Egjipti duke bërë për dyzet vjet mrekulli dhe shenja të bindshme në Egjipt, në Detin e Xunkthave dhe në shkretëtirë. ³⁷Moisiu është ai që u tha izraelitëve: *Një ditë Perëndia do të dërgojë te ju një profet si mua, prej popullit tuaj!* ³⁸Ky ishte ai që në kohën e mbledhjes së popullit në shkretëtirë ishte ndërmjetës midis engjëllit që fliste në malin e Sinait, dhe të parëve tanë. Ai i mori nga Perëndia udhëzimet që të çojnë në jetë, dhe ne i trashëgojmë ato prej tij.

³⁹Por të parët tanë nuk deshën t'i nënshtroheshin dhe ngritën krye kundër tij. Për më tepër, ata donin të ktheheshin përsëri në Egjipt. ⁴⁰Ata i thanë Aharonit: *Na i bëj perënditë që të na prijnë. Nuk dimë ç'i ndodhi Moisiut që na nxori nga Egjipti.* ⁴¹Përgatitën një viç si idhull, i kushtuan fljirim dhe festuan një gosti për nder të perëndisë së tyre të vetëpunuar. ⁴²Pastaj Perëndia u ktheu shpinën dhe i braktisi, që ata të nderonin yjet e qiellit, siç është shkruar në Librin e Profetëve: *Ju prej popullit të Izraelit! Për dyzet vjet therët në shkretëtirë kafshë dhe i fljuat ato, por jo për nderin tim!* ⁴³*Mbajtët para jush Tendën e perëndisë Moloh dhe figurën e perëndisë suaj të planetit Saturn. Këto ishin figura, idhuj që përgatitët vetë për t'i*

adhuruar. Tani po ju shpërngul përtej Babilonisë. ⁴⁴Të parët tanë në shkretëtirë e kishin me vete Tendën e Besëlidhjes, në të cilën Perëndia foli me Moisiun. E kishin ndërtuar sipas udhëzimeve të Perëndisë, sipas shembullit që Perëndia i kishte treguar Moisiut. ⁴⁵Brezi pasardhës e mori atë Tendë me vete, kur, nën udhëheqjen e Joshuas, hyri në tokën që pushtuan, banorët e së cilës Perëndia i dëboi gjatë përparimit të izraelitëve. Të parët tanë e mbajtën atë Tendë deri në kohën e Davidit. ⁴⁶Këtë njeri e zgjodhi Perëndia, e për këtë Davidi i lutej që t'i lejohej të ndërtonte një banesë për Perëndinë e Jakovit, ⁴⁷por vetëm Solomoni e ndërtoi për të Tempullin. ⁴⁸Por Më i Larti nuk banon në shtëpi të ndërtuara nga njerëzit. Profeti Isaia thotë: ⁴⁹Qielli është froni im, – thotë Zoti, – e toka është shtroja e këmbëve të mia. E ju doni të më ndërtoni një shtëpi ku mund të banoj?! ⁵⁰A nuk e krijova unë mbarë botën?

⁵¹O njerëz kokëfortë, veshët tuaj e zemrat tuaja janë të mbyllura për lajmin e Perëndisë! Ju e kundërshtoni Shpirtin e shenjtë pikërisht si të parët tuaj! ⁵²A ka profet që ata nuk e përndoqën? Ata i vranë lajmëtarët e Perëndisë, të cilët parashikuan ardhjen e Shërbëtorit të Tij të drejtë. E atë ju tani e vranë! ⁵³Ju e pranuat Ligjin që Perëndia ju dha me anë të engjëllit të tij, por nuk e zbatuat atë!

Shtjefnin e mbytin me gurë

⁵⁴Kur i dëgjuan këto fjalë, u zemëruan aq shumë, sa që u kërcëllitën dhëmbët kundër Shtjefnit. ⁵⁵Por Shtjefni, i mbushur me Shpirtin e shenjtë, i drejtoi sytë nga qielli, pa Perëndinë në madhështinë e Tij dhe Jezusin duke i qëndruar në të djathtë. ⁵⁶«Shikoni, – thirri ai, – po e shoh qiellin të hapur, dhe në të djathtë të Perëndisë qëndron Biri i njeriut.» ⁵⁷Kur e dëgjuan këtë, ata lëshuan një britmë të madhe, i mbyllën veshët dhe u vërsulën të gjithë së bashku kundër tij. ⁵⁸E çuan jashtë qytetit dhe e vranë me gurë.

Dëshmitarët ♦ i vendosën rrobat në këmbët e një djaloshi me emrin Saul, për t'i mbajtur. ♦ ♦
⁵⁹Dhe ndërsa po e qëllonin me gurë, Shtjefni lutej e thoshte: «O Jezus, Zot, merre shpirtin tim!» ⁶⁰Pastaj ra në gjunjë dhe bërtiti me zë të lartë: «O Zot, mos i dëno për këtë faj!» Pastaj vdiq.

♦ që duhej të hidhnin gurin e parë. ♦♦ derisa ata të mbaronin punë me Shtjefnin.

8

Por Sauli u pajtua plotësisht me këtë ekzekutim.

Përndjekja e kishës

Po atë ditë filloi një përndjekje e madhe kundër të krishterëve në Jerusalem. Të gjithë, me përjashtim të apostujve, ikën nëpër krahinat e Judesë e të Samarisë. ²Disa njerëz të përsheptshëm e varrosën Shtjefnin dhe i bënë gjemë të madhe.

³Por Sauli donte ta shkatërronte bashkësinë e Zotit. Ai bastisi shtëpitë dhe futi në burg burra e gra.

Në Samari vjen lajmi i mirë

⁴Ata që kishin ikur, e përhapën gjithkund lajmin e mirë për Jezusin. ⁵Ndër ta ishte edhe Filipi. Shkoi në kryeqytetin e Samarisë dhe shpalli lajmin se Jezusi është Mesia. ⁶Të gjithë e pranuan njëzëri lajmin e tij, sepse kishin dëgjuar dhe parë shenjat e mrekullueshme që bënte. ⁷Shpirtrat e këqij dolën nga shumë të pushtuar nga djalli duke bërtitur me zë të lartë; u shëruan shumë të paralizuar e të gjymtë. ⁸Në atë qytet shpërtheu gëzimi dhe hareja.

⁹Atje banonte një njeri i quajtur Simon, i cili e mahniste popullin e Samarisë me anë të magjive të tij. Mbahej si njeri i veçantë, ¹⁰dhe shumë njerëz nga të gjitha shtresat e popullsisë shkonin tek ai. Njerëzit thoshin: «Në këtë njeri banon fuqia e një perëndie; në të është trupëzuar Fuqia e Madhe.» ¹¹Ata e çmonin shumë, sepse i kishte mahnitur shpesh me provat e magjive të tij. ¹²Por kur erdhi Filipi dhe u tregoi për mbretërinë e Perëndisë si dhe për pushtetin e emrit të Jezusit, Mesisë, burra e gra i besuan dhe pranuan të pagëzoheshin. ¹³Edhe Simoni besoi dhe u pagëzua. Ai u lidhëzua. Ai u lidh ngushtë me Filipin dhe u çudit për shenjat dhe mrekullitë kur e pa Filipin duke i bërë ato.

Shpirti i shenjtë u jepet edhe samarianëve

¹⁴Apostujt në Jerusalem dëgjuan se njerëzit në Samari e kishin pranuar lajmin e Perëndisë. Prandaj dërguan Pjetrin e Gjonin. ¹⁵Të dy arritën në Samari dhe iu lutën Perëndisë që t'u jepte (samaritanëve) Shpirtin e Tij, ¹⁶sepse ishin pagëzuar vërtet në emër të Zotit Jezus, por asnjëri prej tyre nuk e kishte marrë ende Shpirtin e shenjtë. ¹⁷Pastaj Pjetri dhe Gjoni vunë duart mbi ta, dhe ata morën Shpirtin e shenjtë.

¹⁸Kur pa se njerëzit e morën Shpirtin e shenjtë me vënien e duarve të apostujve, Simoni u ofroi apostujve të holla ¹⁹e tha: «Ma jepni edhe mua këtë pushtet.» ²⁰Por Pjetri i bërtiti: «I marrtë djalli të hollat e tua, edhe ty bashkë me to! Mos ndoshta mendon se mund ta blesh dhuratën e Perëndisë? ²¹Ti nuk ke asnjë pjesë në punën tonë dhe asnjë të drejtë për këtë, sepse nuk u ktheve te Perëndia ashtu siç duhet. ²²Kthehu e lëri qëllimet e tua të këqija! Lutju Perëndisë që të ta falë mëkatin. ²³Në të vërtetë, shoh se je plot poshtërsi dhe ende nën pushtetin e djallit.» ²⁴Atëherë Simoni iu lut apostujve: «Ju lutem t'i luteni Perëndisë për mua që të mos dënohem.»

²⁵Pasi shpallën lajmin e Perëndisë në kryeqytetin e Samarisë, Pjetri dhe Gjoni u kthyen në Jerusalem.

Rrugës shpallën lajmin e mirë për Jezusin edhe në shumë fshatra të Samarisë.

Filipi dhe oborrtari nga Etiopia

²⁶Zoti e dërgoi engjëllin e tij te Filipi dhe i tha: «Shko në jug derisa të arrish në rrugën që të shpie nga Jerusalemi për në Gazë; në atë që kalon përreth Gazës pranë shkretëtirës.» ²⁷⁻²⁸Ai u nis menjëherë. Pikërisht atje ishte një funksionar i lartë nga Etiopia duke u kthyer për në atdhe, administrator financiar i mbretëreshës së Etiopisë, e cila mbante titullin dinastik «Kandake». Ai kishte shkuar në Jerusalem për të adhuruar Perëndinë e Izraelit, dhe tani po kthehej në atdhe. Udhës po lexonte në karrocën e tij librin e profetit Isaia.

²⁹Shpirti i Perëndisë i tha Filipit: «Shko pas kësaj karroce.» ³⁰Filipi shkoi me vrap dhe dëgjoji se si njeriu po lexonte me zë të lartë librin e profetit Isaia. Atëherë e pyeti: «A e kupton atë që po lexon?» ³¹Etiopasi tha: «Si mund ta kuptoj kur nuk kam asnjëri për të më udhëzuar?» Dhe e ftoi Filipin të ulej pranë tij në karrocë. ³²Pjesa ku po lexonte, thoshte: *E trajtuan ashpër, e megjithatë duroi me përulje; nuk tha kurrë asnjë fjalë. Si qengji në prag të therjes, si delja në prag të qethjes, nuk tha asnjë fjalë.* ³³E arrestuan, e dënuan (me vdekje) dhe e shpunë për ekzekutim, por megjithë poshtërimet më të mëdha, Perëndia i dha të drejtë. U hoq nga toka, pa lënë pasardhës.»

³⁴Etiopasi pyeti: «Ju lutem, më tregoni: Për cilin bëhet fjalë këtu? A flet profeti për veten e tij apo për ndonjë tjetër?» ³⁵Filipi përfitoi nga ky rast dhe ia tregoi atij lajmin e mirë për Jezusin duke u nisur nga ky tekst i Shkrimit të shenjtë.

³⁶Udhës po kalonin pranë një burimi, dhe etiopasi tha: «Ja ku është uji! Çfarë më pengon të pagëzohem?» ³⁷Filipi tha: «Ti mund të pagëzohesh në qoftë se beson me gjithë zemër.» «Po, – iu përgjigj ai, – unë besoj se Jezusi është Biri i Perëndisë.» ³⁸Urdhëroi të ndalej karroca, dhe të dy, ai bashkë me Filipin, zbritën në ujë, e Filipi e pagëzoi. ³⁹Kur dolën nga uji, Shpirti i Perëndisë e rrëmbeu Filipin, dhe etiopasi nuk e pa më. Ai u mbush me gëzim dhe vazhdoi rrugën.

⁴⁰Filipi u ndodh përsëri në Ashdod. Që atëherë deri në Cezare e përhapi nëpër të gjitha qytetet lajmin e mirë për Jezusin.

Kthimi i Saulit në fe

(Vap 22,6-16; 26,12-18)

9 Ndërkaq Sauli i sulmonte ashpër nxënësit e Zotit e bënte gjithçka për t'i shfarosur ata. Shkoi te kryepriifti dhe i kërkoi leje e rekomandime për sinagogat e Damaskut. Edhe atje mendonte të kërkonte arrestimin e anëtarëve të këtij sekti të ri, burra e gra, për t'i çuar të lidhur në Jerusalem.

³Udhës për në Damask, pak para qytetit, i shndriti papritur një dritë nga qielli. ⁴U rrëzua për tokë dhe dëgjoji një zë që i tha: «Saul, Saul, përse po më përndjek?» ⁵«Kush je ti, o Zot?» – pyeti ai. «Unë jam Jezusi që përndjek ti» – i tha zëri. ⁶ – «Por tani ngrihu dhe shko në qytet! Atje do të mësosh se ç'duhet të bësh!» ⁷Bashkudhëtarët e Saulit u trembën. E dëgjuan vërtet zërin (e Saulit), por nuk panë njeri tjetër. ⁸Kur u ngrit dhe hapi sytë, Sauli nuk pa asgjë. Atëherë e morën për dore dhe e çuan në Damask. ⁹Ai qëndroi tri ditë i verbër. Gjatë kësaj kohe as hëngri e as piu.

¹⁰Në Damask banonte njëri nga nxënësit e Jezusit me emrin Hanani. Atij iu shfaq Zoti e i tha: «O Hanani!» «Udhëro, o Zot», – iu përgjigj ai. ¹¹Zoti i tha: «Shko në «Rrugën e drejtë», në shtëpinë e Judës dhe kërko Saulin nga Tarsi. Ai është atje dhe po më lutet. ¹²Në një vegim ka parë si i afrohet një njeri me emrin Hanani dhe vë duart mbi të, që t'i rikthehet drita e syve.» ¹³Hanania iu përgjigj: «O Zot, kam dëgjuar nga shumë anë se si ky ka përndjekur ashpër shumë prej besnikëve të tu në Jerusalem. ¹⁴Ka ardhur në Damask me fuqi të plota nga kryepriiftërinjtë e do t'i arrestojë të gjithë ata që besojnë në ty.» ¹⁵Zoti i tha: «Shko pa frikë. Unë e kam zgjedhur atë si veglën time. Ai duhet të dëshmojë për mua dhe për veprën time para popujve johebrenj, sundimtarëve të tyre, si dhe para popullit izraelit. ¹⁶E unë do t'i tregoj sa shumë duhet të vuajë për hatrin tim.»

¹⁷Pastaj Hanania hyri në atë shtëpi dhe vuri duart mbi Saulin. «Vëlla Saul, më ka dërguar Zoti, vetë Jezusi, i cili t'u shfaq ty udhës. Ti do ta rifitosh dritën e syve dhe do të mbushesh me Shpirtin e shenjtë.»

¹⁸Aty për aty Saulit i ra prej syve diçka si luspë peshku dhe menjëherë iu kthye drita e syve. U ngrit dhe u pagëzua. ¹⁹Pastaj hëngri diçka dhe e mori veten.

Sauli predikon për Jezusin në Damask

Sauli kaloi disa ditë bashkë me nxënësit e Jezusit në Damask. ²⁰Pastaj shkoi menjëherë nëpër sinagoga dhe predikoi për Jezusin si Birin e Perëndisë. ²¹Të gjithë ata që e dëgjonin, pyetnin njëri-tjetrin të habitur: «Po a nuk është ky ai që përndiqte në Jerusalem të gjithë ata që i besonin Jezusit? Po a nuk erdhi ky edhe këtu me detyrën për t'i arrestuar të gjithë dishepujt e këtij njeriu dhe për t'ua dorëzuar ata kryepriiftërinjve?» ²²Por Sauli nuk frikësohej dhe provonte nga Shkrimi i shenjtë që Jezusi është Mesia. Hebrenjtë në Damask ishin të hutuar.

²³Pas pak ata vendosën ta vritnin Saulin. ²⁴Por Sauli e mori vesh planin e tyre. Ata pritnin ditë e natë në portat e qytetit për ta varur. ²⁵Prandaj një natë shokët e tij e zbritën poshtë nëpër murin e qytetit me anë

të një koshi.

Sauli në Jerusalem

²⁶Sauli shkoi në Jerusalem dhe deshi të hynte në lidhje me nxënësit e Jezusit. Por ata ia kishin frikën ende, sepse nuk besonin se ishte bërë me të vërtetë nxënës i Jezusit. ²⁷Atëherë Barnaba ndërhyri për të dhe e solli tek apostujt. U tregoi se si Zoti i ishte shfaqur rrugës për në Damask e se si i kishte folur, e pastaj se si Sauli e kishte shpallur plot guxim Jezusin për Zot. ²⁸Atëherë Sauli shkoi shpesh nëpër Jerusalem dhe predikoi me vendosmëri për Jezusin si Zot. ²⁹Ai iu drejtua sidomos hebrenjve që flitnin greqisht, dhe diskutoi me ta, por edhe ata deshën ta vritnin.

³⁰Kur të krishterët në Jerusalem e morën vesh këtë, e çuan në Cezare dhe që andej e nisën për në Tars.

³¹Kështu, bashkësia e Zotit në Jude, në Galile e në Samari përjetoi një kohë paqeje. Ajo u forcua dhe anëtarët jetuan në pajtim me vullnetin e Perëndisë. Shpirti i shenjtë i ndihmoi ata dhe e shtoi numrin e besimtarëve.

Pjetri në Lod dhe në Jafo

³²Pjetri vizitonte bashkësitë e veçuara, dhe kështu erdhi në Lod. ³³Njëri nga anëtarët e kësaj bashkësie, i quajtur Ene, kishte tetë vjet që ishte i paralizuar, dhe nuk mund të ngrihej nga shtrati. ³⁴Pjetri i tha: «Ene, Jezusi, Mesia, të shëroi! Ngrihu dhe rregulloje krevatin tënd!» Ai u ngrit aty për aty. ³⁵Të gjithë banorët e tërë rrafshinës së Sharonit e panë duke ecur i shëruar dhe e pranuan Jezusin për Zotin e tyre.

³⁶Në Jafo banonte një e krishterë me emrin Tabita. Emri i saj greqisht ishte Dorkas, që do të thotë «Shytë». Ajo kishte bërë shumë vepra të mira dhe i kishte ndihmuar të varfrit. ³⁷Por ajo u sëmur dhe vdiq. E lanë dhe e vendosën në dhomën e sipërme. ³⁸Jafo nuk ishte aq larg Lodit e, kur u mor vesh se Pjetri ndodhej atje, i dërguan dy lajmëtarë, të cilët iu lutën të shkonte sa më shpejt.

³⁹Pjetri u nis menjëherë me ta e, kur arriti në Jafo, e çuan në dhomën e sipërme. Atëherë të gjitha vejtushat e kishës e rrethuan dhe i treguan duke qarë rrobat që Tabita u kishte qepur atyre kur kishte qenë me to. ⁴⁰Por Pjetri i largoi nga dhoma, ra në gjunjë dhe iu lut Perëndisë për të. Pastaj iu drejtua së vdekurës e i tha: «Tabitë, ngrihu!» Ajo hapi sytë e, kur e pa Pjetrin, u ngrit ndenjtur. ⁴¹Pjetri i dha dorën dhe e ngriti. Pastaj thirri brenda të gjithë bashkësinë dhe u tregoi Tabitën e gjallë.

⁴²Ngjarjen e mori vesh mbarë Jafo dhe shumë njerëz e pranuan Jezusin për Zotin e tyre. ⁴³Pjetri qëndroi për një kohë të gjatë në Jafo; banoi te një regjës lëkurësh me emrin Simon.

Pjetri dhe johebrenjtë

10 Në Cezare banonte një kapiten romak me emrin Kornel, i cili i takonte regjimentit të ashtuquajtur italik. ²Ai besonte në Perëndinë dhe ishte anëtar nderi i kishës hebreje ♦ bashkë me familjen e tij.

Bënte shumë për hebrenjtë e varfër dhe thoshte urata rregullisht. ³Një pasdite rreth orës tre pa një vegim. Pa qartë se si një engjell i Perëndisë hyri tek ai dhe i tha: «Kornel!» ⁴«Urdhëro, o Zot!», – ia ktheu ai duke i ngulur sytë i trembur. Engjëlli iu përgjigj: «Perëndia i ka vënë re mirë uratat dhe lëmoshat e tua, dhe ka vendosur të ndërhyjë. ⁵Prandaj dërgo lajmëtarët në Jafo dhe fto për vizitë njëfarë Simoni me nofkën Pjetër. ⁶Është mysafir te njëfarë Simoni, regjës lëkurësh, që e ka shtëpinë afër detit.» ⁷Pasi engjëlli u nis, Korneli thirri dy shërbëtorë dhe një ushtar të përshpirtshëm prej atyre që i ishin dhënë për shërbim. ⁸U tregoi gjithçka që kishte përjetuar, dhe i dërgoi në Jafo.

⁹Të nesërmen, kur po i afroreshin Jafos, Pjetri u ngrit rreth mesditës në çatinë e rrafshët të shtëpisë për t'iu lutur Zotit. ¹⁰Atëherë pati uri dhe donte të hante. Ndërsa ata po i përgatitnin ushqimin, pa një vegim.

¹¹Pa se si u hap qielli dhe se si zbriti diçka si pëlhurë e madhe, e mbërthyer në tokë në katër cepa. ¹²Në të kishte gjithfarë katërkëmbëshish, zvarranikësh dhe zogjsh. ¹³Një zë thirri: «Ngrihu, Pjetër, theri e haj!»

¹⁴Por Pjetri u përgjigj: «Nuk më lejohet, o Zot. Nuk kam ngrënë kurrë diçka të ndaluar ose të papastër.»

¹⁵Por zëri vazhdoi: «Atë që Perëndia ka shpallur të pastër, ti mos e quaj të papastër!» ¹⁶Kjo u përsërit tri herë; pastaj gjithçka u zhduk në qiell.

¹⁷Ndërsa Pjetri po vriste mendjen se ç'kuptim kishte vegimi i tij, lajmëtarët e Kornelit kishin pyetur tashmë andej-këtej për shtëpinë e Simonit e qëndronin tani para derës. ¹⁸«A mos është aty mysafir Simoni me nofkën Pjetër?» – thirrën ata. ¹⁹Pjetri po mendonte ende për kuptimin e vegimit kur Shpirti i shenjtë i tha: «Po të kërkojnë dy burra! ²⁰Zbrit dhe shko pas tyre pa farë dyshimi; i kam dërguar unë.» ²¹Pjetri zbriti te njerëzit e tha: «Ja, unë jam ai që kërkon. Çfarë ju solli këtu?» ²²«Na ka dërguar kapiten Korneli», – thanë ata. – «Ai bën një jetë shembullore dhe është anëtar nderi i kishës së hebrenjve; hebrenjtë flasin mirë për të. Një engjell i Perëndisë e urdhëroi të të ftojë në shtëpinë e tij për të dëgjuar se ç'ke për t'i thënë.»

²³Pjetri i ftoi brenda dhe i strehoi atë natë. Mëngjesin tjetër u nis me ta; Pjetrin e shoqëruan disa besimtarë nga Jafo. ²⁴Ditën e dytë arritën në Cezare. Korneli kishte ftuar edhe farefisën e disa miq të ngushtë, dhe po priste Pjetrin. ²⁵Kur arriti Pjetri, Korneli i doli përpara dhe ra përmbys para tij. ²⁶Pjetri e ngriti në këmbë dhe i tha: «Ngrihu në këmbë, se edhe unë jam vetëm njeri!» ²⁷Duke biseduar me të, hyri në shtëpi. Kur pa shumë njerëz të mbledhur, ²⁸u tha: «Ju e dini mirë se një hebre e ka të ndaluar të

shoqërohet me johebrenjtë ose t'i pranojë ata në shtëpi. Por Perëndia më ka treguar se nuk duhet të mbaj askënd për të papastër ose të paprekshëm.

²⁹Prandaj e kam pranuar ftesën tuaj pa ndrojtje. E tani më thoni përse më keni ftuar.»

³⁰Korneli iu përgjigj: "Para katër ditësh, rreth kësaj kohe, po thosha uratat e orës nëntë në shtëpinë time kur m'u shfaq papritur një njeri i veshur me rroba të shkëlqyeshme ³¹dhe më tha: «Kornel, Perëndia i ka vënë re mirë uratat dhe lëmoshat e tua, dhe ka vendosur të ndërhyjë. ³²Dërgo, pra, lajmëtarë në Jafo dhe ftoje Simonin me nofkën Pjetër. Ai është mysafir në shtëpinë e Simonit, regjës lëkurësh, afër detit.»

³³Dërgova menjëherë njerëzit për të të lajmëruar dhe gëzohem që erdhe. Ja, pra, të gjithë jemi mbledhur para Perëndisë për të dëgjuar gjithçka që të ka urdhëruar Zoti.»

³⁴Atëherë Pjetri mori fjalën e tha: «Tani me të vërtetë po e marr vesh se Perëndia nuk bën asnjë dallim midis njerëzve. ³⁵Ai do të gjithë njerëzit e cilitdo kombi qofshin, me kusht që ata ta respektojnë e të jetojnë sipas vulltetit të tij.

³⁶Ai i shpalli popullit izraelit lajmin se ai u pajtua me të nëpërmjet Jezusit, Mesisë, që është Zoti i të gjithëve. Për këtë ju keni dëgjuar, ³⁷e ju e dini çfarë ndodhi në mbarë Judenë, duke filluar nga Galileja, pasi Gjon Pagëzori e thirri popullin të pagëzohej. ³⁸Ju keni dëgjuar për Jezusin nga Nazareti, të cilin Perëndia e zgjodhi dhe e mbushi me Shpirtin e me fuqinë e tij. Ai bëri kudo të mira dhe i shëroi të gjithë ata që djalli i mbante nën pushtetin e tij; sepse e përkrahte Perëndia. ³⁹Ne jemi dëshmitarë për gjithçka që bëri në mbarë kracinën e Judesë e në Jerusalem. Udhëheqësit hebrenj e kryqëzuan, ⁴⁰por Perëndia e ringjalli nga të vdekurit ditën e tretë dhe e bëri të shfaqej i gjallë. ⁴¹Veçse nuk iu shfaq mbarë popullit, por vetëm neve, dëshmitarëve të paracaktuar nga Perëndia – neve që kemi ngrënë e kemi pirë bashkë me të, pasi u ringjall nga të vdekurit. ⁴²Ai na urdhëroi të dëshmojmë përpara popullit se Jezusi është ai që Perëndia e ka caktuar për të qenë Gjyqtar i të gjallëve dhe i të vdekurve. ⁴³Të gjithë profetët kanë folur për të dhe kanë parashikuar se secilit që beson në të, i falen mëkatet.»

♦ fiffj: që i druhej Perëndisë; joçifut që ishte kthyer te Perëndia izraelite, por pa qenë i rrethprerë.

Shpirti i shenjtë u jepet edhe johebrenjve

⁴⁴Ndërsa Pjetri po fliste ende, Shpirti i shenjtë zbriti mbi të gjithë ata që po e dëgjonin. ⁴⁵Besimtarët me prejardhje hebreje që kishin ardhur me Pjetrin nga Jafo, u habitën shumë që Perëndia ua dha Shpirtin e tij edhe johebrenjve, ⁴⁶sepse dëgjuan se si të pranishmit po flitnin gjuhë të panjohura dhe po lavdëronin Perëndinë. Por Pjetri tha: ⁴⁷«Këta njerëz e morën Shpirtin e shenjtë pikërisht në të njëjtën mënyrë si ne. Kush mund t'ua kundërshtojë atyre pagëzimin?» ⁴⁸Dhe urdhëroi që të pagëzoheshin në emër të Jezusit, Mesisë. Pastaj ata iu lutën të qëndronte disa ditë tek ata.

Pjetri raporton në Jerusalem

11 Apostujt dhe besimtarët e tjerë në Jude dëgjuan që lajmin e Perëndisë e kishin pranuar edhe johebrenjtë. ²Kur u kthye në Jerusalem, Pjetrin e qortuan. ³«Ti shkove tek të pafetë dhe hëngre bashkë me ta!» ⁴Atëherë Pjetri u tregoi hollësisht se çfarë kishte ndodhur: ⁵«Një ditë, kur po i lutesha Perëndisë në Jafo, pashë një vegim. Pashë se si u hap qielli dhe si zbriti diçka si pëlhurë e madhe, e mbërthyer në tokë në katër cepa. ⁶Kur vëzhgova me përpikëri, pashë se në të kishte gjithfarë katërkëmbëshish, zvarranikësh dhe zogjsh. ⁷Atëherë dëgjova zërin që thirri: «Ngrihu, Pjetër, theri e hajil!» ⁸Unë u përgjigja: «Nuk më lejohet, o Zot. Nuk kam ngrënë kurrë diçka të ndaluar ose të papastër.» ⁹Por zëri nga lart vazhdoi: «Atë që Perëndia ka shpallur të pastër, ti mos e quaj të papastër!» ¹⁰Kjo u përsërit tri herë; pastaj gjithçka u zhduk në qiell. ¹¹Pikërisht atëherë arritën tre lajmëtarë nga Cezareja para shtëpisë ku banoja. ¹²Shpirti i Perëndisë më urdhëroi t'u shkoja pas pa ndrojtje. Kështu shkova në Cezare bashkë me gjashtë bashkëbesimtarët, të cilët i mora me vete për të më shoqëruar. Kur arritëm te Korneli, ¹³ai na tregoi se si kishte parë një engjell të Perëndisë në shtëpinë e tij, i cili i kishte thënë: «Dërgo një njeri në Jafo dhe fto për vizitë Simonin, që quhet Pjetër! ¹⁴Ajo që do t'ju thotë ai, do të të sjellë ty dhe mbarë familjes sate shpëtimin.» ¹⁵Sapo fillova t'u flisja, në ta zbriti Shpirti i shenjtë, pikërisht si te ne në fillim. ¹⁶Atëherë m'u kujtua se Zoti kishte thënë: «Gjoni pagëzoi me ujë, por ju do të pagëzoheni me Shpirtin e shenjtë.» ¹⁷Është e qartë: Perëndia u ka dhënë atyre të njëjtën dhuratë si neve, pasi ata, ashtu si ne, e pranuan Jezusin, Mesinë, për Zotin e tyre. Kush isha unë për t'iu bërë pengesë Perëndisë?»

¹⁸Kur apostujt e besimtarët e tjerë në Jerusalem e dëgjuan këtë, nuk kundërshtuan më. E lavdëruan Perëndinë dhe thanë: «Perëndia, pra, u dha rast edhe johebrenjve të ndryshojnë e të marrin jetën e vërtetë.»

Bashkësia në Antioki

¹⁹Besimtarët që në kohën e përndjekjes, pas vrasjes së Shtjefnit, ishin larguar nga Jerusalemi, arritën pjesërisht deri në Fenici, Qipro e në Antioki. Këta nuk ia përhapën lajmin për Jezusin askujt tjetër përveç hebrenjve. ²⁰Por disa nga ata që ishin nga Qiproja e nga Cireneja, erdhën në Antioki dhe ua shpallën edhe

johebrenjve lajmin e mirë për Jezusin. ²¹Perëndia i përkrahte, kështu që shumë njerëz e pranuan Jezusin për Zotin e tyre.

²²Bashkësia në Jerusalem dëgjo për këtë dhe e dërgoi Barnabën në Antioki. ²³Kur arriti dhe pa atë që kishte bërë Perëndia me mirësinë e tij të madhe, u gëzua dhe u bëri thirrje t'i përmbaheshin vendimit të tyre e t'i qëndronin besnikë Zotit. ²⁴Në të vërtetë, Barnaba ishte njeri i shkathët, i mbushur me Shpirtin e shenjtë dhe me besim të gjallë. Kështu ndodhi që edhe më shumë njerëz e pranuan Jezusin për Zotin e tyre dhe iu shtuan kishës.

²⁵Barnaba shkoi në Tars për të kërkuar Saulin; ²⁶e kur e gjeti, e mori me vete në Antioki. Në këtë bashkësi vepruan të dy së bashku plot një vit dhe u dhanë mësim shumë njerëzve për fenë. Për herë të parë nxënësit u quajtën «të krishterë» në Antioki.

Mbledhje fondesh për të ndihmuar bashkësinë e Jerusalemit

²⁷Rreth kësaj kohe në Antioki shkuan disa profetë nga Jerusalemi. ²⁸Njëri nga ata, Hagavi, parashikoi me anën e Shpirtit të shenjtë një zi buke të madhe në mbarë tokën (e Izraelit), ♦ e kjo ndodhi pikërisht në kohën e sundimit të Klaudit. ²⁹Besimtarët në Antioki vendosën t'i ndihmonin bashkëbesimtarët në Jude, secili sipas mundësisë së tij. ³⁰Ndihmesën e tyre e dërguan nëpërmjet Barnabës dhe Saulit te kryetarët e kishës në Jerusalem.

♦ Në Izrael, në vitin 46 pas Krishtit, kishte një zi buke. Mbretëresha Helena e Adiabenes, një e kthyer në Judaizëm dhe banuese në Jeruzalem, gjithashtu organizoi ndihmë praktike.

Jakobi vritet, kurse Pjetri burgoset

12 Rreth kësaj kohe Herodi (Agripa) filloi të merrte masa kundër kryetarëve të kishës. ²Së pari, urdhëroi t'ia pritnin kokën Jakobit, vëllait të Gjonit. ³Kur vuri re se kjo u pëlqeu hebrenjve, urdhëroi ta arrestonin Pjetrin pikërisht në kohën e festës së Pashkës.

⁴Pjetrin e futën në burg; detyra për ruajtjen e Pjetrit iu ngarkua katër skuadrave prej katër ushtarësh: ato duhej të zëvendësonin njëra-tjetrën. Herodi donte të zhvillonte proces publik kundër tij pas festës.

⁵Ndërsa Pjetri ishte në burg, bashkësia i lutej Zotit vazhdimisht për të.

Lirimi i Pjetrit nga burgu

⁶Natën kur Herodi mendonte ta nxirrte para gjyqit, Pjetri po flinte midis dy ushtarëve të rojës. Ishte i lidhur (për muri) me anë të dy hekurave. Para derës së qelisë qëndronin dy roja të tjera. ⁷Papritur qëndroi atje një engjëll i Perëndisë dhe qelinë e ndriçoi një dritë. Ai e zgjoi Pjetrin me një të prekur në ijë e i tha: «Ngrihu, shpejt!» Menjëherë i ranë prangat nga duart. ⁸Engjëlli vazhdoi me shpejtësi: «Ngieshe rripin dhe lidhi sandalet!» Pjetri veproi kështu dhe engjëlli e urdhëroi: «Merre mantelin tënd dhe eja pas meje!» ⁹Pjetri doli dhe i shkoi pas. Nuk e dinte nëse kjo ishte e vërtetë, por mendonte se po shihte ëndërr. ¹⁰Ata kaluan pa pengesë rojën e parë dhe të dytën, dhe në fund qëndruan para portës së hekurit që të çonte në qytet. Porta u hap vetvetiu, ata dolën [dhe zbritën të shtatë këmbët e shkallës së kështjellës]. Kaluan me nxitim një rrugë, e pastaj engjëlli u zhduk menjëherë. ¹¹Kur erdhi në vete, Pjetri tha: «Tani e di me të vërtetë se Zoti ma ka dërguar engjëllin e tij për të më shpëtuar nga Herodi e për të më mbrojtur nga gjithçka që më kanë përgatitur hebrenjtë.»

¹²Kur e kuptoi këtë, shkoi te shtëpia ku banonte Maria, e ëma e Gjonit me mbiemrin Mark. Atje ishin mbledhur shumë besimtarë për lutje të përbashkët. ¹³Pjetri trokiti në derën e oborrit, dhe një shërbëtoreshë me emrin Rozë doli për të parë se kush ishte. ¹⁴Kur e njohu Pjetrin nga zëri, harroi nga gëzimi t'i hapte derën, dhe u kthye me vrap brenda e thirri: «Pjetri ndodhet jashtë!» ¹⁵«A je në vete?» – thanë në shtëpi e, kur Roza nguli këmbë, ata menduan: «Do të jetë hija e tij engjëllorë!»

¹⁶Ndërkaq Pjetri vazhdoi të trokiste derisa në fund ia hapën derën. Kur e njohën, luajtën mendsh nga gëzimi. ¹⁷Ai u dha shenjë me dorë që të heshtnin, dhe u tregoi se si Zoti e kishte çliruar nga burgu, dhe shtoi: «Tregojuni Jakobit dhe besimtarëve të tjerë!» Pastaj u largua nga Jerusalemi për në një vend tjetër.

¹⁸Kur zbardhi dita, ndër rojat u bë rrëmujë e madhe, sepse Pjetri ishte zhdukur. ¹⁹Herodi urdhëroi ta kërkonin gjithkund, por më kot. Pastaj urdhëroi që rojat të merreshin në pyetje dhe të ekzekutoheshin.

Vdekja e Herod Agripës I

Pas kësaj Herodi u largua nga Jerusalemi, që të qëndronte disa kohë në Cezare. ²⁰Banorët e Tirit dhe të Sidonit kishin ngjallur zemërimin e Herodit; prandaj dërguan tek ai një delegacion, që të pajtoheshin me të. Ata i detyroheshin për furnizimin e ushqimeve nga krahina e tij. Bënë për vete administratorin e pallatit, Blastin, dhe iu lutën t'i thoshte Herodit një fjalë të mirë për ta, ²¹dhe Herodi caktoi një ditë për të shqyrtuar çështjen. U vesh me rrobën mbretërore, zuri vend në tribunë dhe mbajti përpara tyre një fjalim të madh. ²²Populli thirri: «Kështu po flet një perëndi, jo një njeri!» ²³Aty për aty e ndëshkoi një engjëll i Zotit, sepse bëri të nderohej si Perëndi, në vend që të nderohej Perëndia e vërtetë. Mbretin e zuri kriza e shiritave dhe vdiq.

²⁴Dhe gjithnjë e më shumë njerëz pranonin lajmin e Perëndisë.

Udhëtimi i parë i Palit (kapitujt 13-14)

²⁵Pasi ia kishin dorëzuar ndihmesën kishës në Jerusalem, Barnaba e Sauli u kthyen në Antioki dhe sollën me vete Gjonin e quajtur Mark.

13 Në bashkësinë e Antiokisë kishte disa profetë e mësues; përveç Barnabës ishin edhe Simon Afrikani, Luci nga Cireneja, Manaeni që ishte rritur bashkë me Herodin, dhe Sauli. ²Një ditë, ndërsa po adhuronin Perëndinë e po agjëronin, Shpirti i shenjtë u tha: «M'i ndani Barnabën e Saulin për të kryer punën për të cilën i kam thirrur.» ³Atëherë, pasi agjëruan dhe u lutën më tej, vunë duart mbi ta dhe i nisën.

Sauli dhe Barnaba në Qipro

⁴Kështu, Shpirti i shenjtë e dërgoi Barnabën dhe Saulin në misionin e tyre. Në fillim udhëtuan në Seleuci e që andej lundruan për në Qipro. ⁵Kur arritën në Salaminë, e shpallën lajmin e Perëndisë në sinagogat e hebrenjve. Me vete kishin sjellë edhe Gjonin si ndihmës.

⁶Ata përshkuan mbarë ishullin dhe arritën në Paf. Atje takuan një hebre me emrin Bar-Jeshua, që ishte magjistar dhe profet i rremë. ⁷Ai i përkiste rrethit të guvernatorit romak Sergj Paulit, i cili ishte njeri i shquar. Ky i fundit e ftoi Barnabën e Saulin dhe donte të dëgjonte lajmin e Perëndisë. ⁸Por Elim magjistari – pasi kështu përkthehet emri – hyri në mes e bëri çdo gjë të mundur për ta penguar guvernatorin që të mos besonte në Jezusin.

⁹Atëherë Sauli, që greqisht quhet Pal, u mbush me Shpirtin e shenjtë. E vështroi me ngulm magjistarin ¹⁰e tha: «Ti, bir i djallit, je plot dinakëri e dredhi, lufton kundër çdo gjëje të mirë. A nuk do të pushosh së prishuri qëllimet e Perëndisë? ¹¹Zoti do të të dënojë për këtë: ti do të verbohesh dhe nuk do ta shohësh më dritën e diellit deri në urdhrin tjetër!» Menjëherë mbi të ra errësira. Ai filloi të ecte andej-këtej duke kërkuar t'i jepte ndokush dorën. ¹²Kur pa se ç'ndodhi, guvernatori besoi dhe u habit se sa i fuqishëm kishte dalë mësimi i Jezusit.

Pali e Barnaba në Antiokinë e Pisidisë

¹³Pali dhe shoqëruesit e tij hipën në anije e shkuan në Pergë të Pamfilisë. Atje Gjon Marku u nda nga ata dhe u kthye në Jerusalem. ¹⁴Dy të tjerët udhëtuan më këmbë gjer në Antioki të Pisidisë. Të shtunën hynë në sinagogë dhe u ulën mes dëgjuesve. ¹⁵Pas leximit të Ligjit dhe librave të Profetëve, përgjegjësit e sinagogës dërguan fjalë: «Vëllezër, në qoftë se keni ndonjë fjalë ngushëllimi për të na thënë, flitni!»

¹⁶Atëherë Pali u ngrit, bëri shenjë me dorë që të heshtnin, e tha: ¹⁷Ju izraelitë e të tjerë që keni të njëjtën fe me ta, më dëgjoni! ¹⁸Perëndia e Izraelit i zgjodhi të parët tanë dhe krijoi një popull të madh me ta kur ata banonin si të huaj në Egjipt. Me fuqinë e tij i nxori nga Egjipti, ¹⁹dhe për dyzet vjet i mbajti të gjallë në shkretëtirë. ²⁰Gjatë përparimit të izraelitëve shkatërroi shtatë popuj dhe u dha tokën e tyre, tokën e Kënaanit. ²¹Kjo ndodhi 450 vjet pas ardhjes së të parëve në Egjipt. Pastaj u dha sundimtarë të veçantë deri në kohën e profetit Samuel. ²²Kur dëshiruan një mbret, u dha Shaulin, birin e Kishit, nga fisi i Benjaminit. Pas dyzet vjet sundimi ²³hoqi Shaulin dhe emëroi mbret Davidin. Për Davidin tha: *Kam zgjedhur Davidin, birin e Jishait, dhe e di se do të gëzohem për të. Ai do të zbatojë gjithçka që dëshiroj unë.*

²⁴Perëndia i dërgoi popullit të Izraelit një pasardhës të Davidit për shpëtimtar, sipas premtimit të tij. ²⁵Para se të paraqitej ky shpëtimtar, Gjoni i kishte bërë thirrje mbarë Izraelit që të pagëzohej e të fillonte një jetë të re. ²⁶Kur arriti në fund të veprimtarisë së tij, Gjoni u tha njerëzve: «Nuk jam ai që po pritni. Por ai vjen pas meje; unë nuk jam i denjë për të qenë madje skllavi i tij më i ulët.»

²⁷Vëllezër, ju pasardhësit e Avrahamit dhe ju të tjerët këtu që keni një fe me ta; tani Perëndia e ka plotësuar premtimin e tij dhe na e ka dërguar lajmin për shpëtimin tonë. ²⁸Banorët e Jerusalemit dhe kryetarët e tyre nuk e njohën Jezusin, as nuk i kuptuan fjalët e profetëve që lexohen çdo të shtunë. Por profecitë u plotësuan pikërisht me anë të dënimit me vdekje të Jezusit. ²⁹Megjithëse nuk gjetën asnjë arsye për dënim me vdekje, kërkuan nga Pilati ekzekutimin e tij. ³⁰Pasi bënë gjithçka që është parashikuar për Jezusin në Shkrimin e shenjtë, e zbritën nga kryqi dhe e vunë në varr. ³¹Por Perëndia e ringjalli nga të vdekurit, ³²e si i ringjallur iu shfaq për dyzet ditë njerëzve me të cilët kishte ardhur nga Galileja në Jerusalem. Këta janë sot dëshmitarët e tij para popullit izraelit.

³³Kështu, tani po ju sjellim këtë lajm të mirë: Perëndia e ngriti Jezusin, dhe kështu e plotësoi premtimin që u dha të parëve tanë dhe edhe neve vetë, pasardhësve të tyre. Që Perëndia do ta ringjallte Jezusin nga të vdekurit, këtë mund ta gjeni të profetizuar në psalmin e dytë: *Ti je biri im, sot të emërova (Mesi)!* ³⁴Që Perëndia e ringjalli nga të vdekurit, që trupi i tij të mos kalbej, theksohet në fjalët e mëposhtme: *Ty do të të jap premtimet e sigurta dhe të patundura që i dhashë Davidit.* ³⁵Kjo shpjegohet me një tekst tjetër: *Ti nuk do t'ia dorëzosh kalbëzimit shërbëtorin tënd besnik.*

³⁶Davidi, pasi në të gjallë të tij u kishte shërbyer planeve të Perëndisë, vdiq dhe u varros pranë të parëve të tij, dhe trupi i tij u kalb. ³⁷Por Jezusi, të cilin Perëndia e ringjalli nga të vdekurit, nuk u kalb në varr.

³⁸Ta dini, o vëllezër, që me anë të këtij Jezusi ju ofrohet ndjesa e mëkateve. ³⁹Nëpërmjet tij, cilido që beson,

merr pafajësi për gjithçka, për të cilën nuk kishte falje nën Ligjin e Moisiut. ⁴⁰Kini kujdes, pra, që të mos realizohet te ju ajo që kishin parashikuar profetët: ⁴¹*Kini kujdes, ju tallës, habituni e mbaroni! Sepse në të gjallët tuaj do të bëj diçka* ♦ – *kur t'ju tregojë ndokush, nuk do t'i besoni!*»

⁴²Kur po dilnin nga sinagoga, apostujve iu lutën që të shtunën e ardhshme t'u flisnin përsëri për këtë çështje. ⁴³Pas shërbesës fetare shumë hebrenj e shumë njerëz që ishin kthyer në fenë hebreje, u bashkuan me Palin dhe me Barnabën, të cilët u kishin bërë thirrje atyre të qëndronin të patundur në besim (te Jezusi), të cilin Perëndia ua kishte dhuruar me mëshirën e tij.

♦ d.m.th. ringjallje.

Grindje me hebrenjtë

⁴⁴Të shtunën tjetër në sinagogë u mblodhën pothuajse të gjithë banorët e qytetit për të dëgjuar lajmin për Jezusin. ⁴⁵Kur e panë turmën, hebrenjtë u zemëruan shumë. Ata e kundërshtuan dhe e shanë Palin. ⁴⁶Pali dhe Barnaba u thanë hapur: «Juve duhej t'ju shpallej më parë lajmi i Perëndisë. Por, meqë nuk e pranoni, e kështu doni t'i hiqni vetvetes jetën e përrjetshme, tani po u drejtohem i pafeve.

⁴⁷Zoti na urdhëroi kështu, sepse tha: *Ju kam caktuar për të bërë dritë për popujt e tjerë, që me anën tuaj të dëgjojnë të gjithë për shpëtimin që po sjell.*»

⁴⁸Kur e dëgjuan këtë, johebrenjtë u gëzuan dhe e falënderuan Perëndinë për lajmin e tij të shpëtimit. Të gjithë ata që ishin paracaktuar për jetën e përrjetshme, besuan. ⁴⁹Lajmi i Perëndisë u përhap në mbarë krahinën. ⁵⁰Por hebrenjtë ndërsyen disa gra fisnike që kishin fenë hebreje, dhe kryetarët e qytetit kundër Palit e Barnabës. Të dy u dëbuan nga qyteti dhe u detyruan të largoheshin nga krahina. ⁵¹Para qytetit e shkundën pluhurin e këmbëve të tyre si dëshmi kundër tyre dhe u nisën për në Ikon. ⁵²Ndërkaq besimtarët në Antioki u mbushën me gëzim dhe me Shpirtin e shenjtë.

Pali dhe Barnaba në Ikon

14 Edhe në Ikon Pali e Barnaba hynë në sinagogë e folën në mënyrë aq bindëse, saqë një shumicë e madhe hebrenjsh e johebrenjsh u kthyen në fe. ²Por hebrenjtë e tjerë që nuk donin të bindeshin, e ndërsyen popullsinë johebreje të qytetit kundër besimtarëve. ³Megjithatë, Pali dhe Barnaba qëndruan për një kohë në qytet. Të mbështetur në ndihmën e Zotit, ata shpallën lajmin për mëshirën e tij shpëtimprurëse, dhe Zoti e vërtetoi fjalën e tyre me anë të mrekullive që u dha mundësi të bënin.

⁴Qyteti ishte i ndarë në dy kampe; disa ishin në anën e hebrenjve, kurse të tjerët ishin në anën e apostujve. ⁵Në fund një grumbull hebrenjsh e johebrenjsh bashkë me kryetarët e qytetit u bënë gati për t'iu vërsulur apostujve e për t'i vrarë me gurë. ⁶Por Pali e Barnaba vunë re se ç'kishte ndër mend turma, prandaj ikën në qytetet e Likaonisë: në Listër, në Derbe e në rrethina. ⁷Atje shpallën lajmin e mirë.

Pali e Barnaba në Listër e në Derbe

⁸Në Listër, Pali e Barnaba panë një njeri të ulur, që ishte i paralizuar i lindur. Këmbët e tij ishin pa forcë; nuk kishte bërë asnjë hap tërë jetën e tij. ⁹Dëgjoji si po fliste Pali. Kur ky e pa se njeriu ishte i bindur se mund të shërohej, ¹⁰tha me zë të lartë: «Ngrihu në këmbë!» Njeriu u ngrit dhe filloi të ecte andej-këtej.

¹¹Kur pa çfarë bëri Pali, turma bërtiti në gjuhën likaone: «Perënditë kanë zbritur midis nesh në trajtën e njerëzve.» ¹²Barnabën e quajtën Zeus e Palin Hermes, sepse Pali luante rolin kryesor. ¹³Priifti i Zeusit, tempulli i të cilit ishte para portës së qytetit, solli para kësaj porte mëzetër e kurorë dhe deshi të bënte një gosti flijimi për nder të apostujve.

¹⁴Kur Pali e Barnaba mësuan se ç'kishin ndër mend të bënin, i grisën të tmerruar petkat e tyre, hynë midis popullit e bërtitën: ¹⁵«O njerëz, ç'po bëni kështu? Po edhe ne jemi njerëz të vdekshëm si ju! Ne dëshirojmë t'ju sjellim lajmin e mirë, që të ktheheni prej këtyre kotësive të Perëndia e gjallë – ai që krijoi qiellin e tokën, detin e gjithçka që është në to. ¹⁶Më parë ai i lejoi paganët të ndiqnin udhën e tyre.

¹⁷Megjithatë, gjithnjë tregohej si mirëbërësi juaj; Ai ju jep shiun e bën të piqen të korrat; ju jep ushqime dhe ju bën të gëzoheni.»

¹⁸Ata mezi e ndalën popullin që të mos u kushtonte flijim. ¹⁹Ndërkohë arritën disa hebrenj nga Antiokia e nga Ikon. Ata e bënë për vete popullin dhe i guajtën Palit me gurë. Atëherë e tërhoqën zvarrë jashtë qytetit, sepse e mbanin për të vdekur. ²⁰Por kur e rrethuan besimtarët, erdhi në vete dhe hyri në qytet. Të nesërmen u nis me Barnabën për në Derbe.

Kthimi në Antioki të Sirisë

²¹Pali e Barnaba e shpallën lajmin e mirë në Derbe dhe fituan shumë njerëz për Jezusin, Mesinë. Pastaj u kthyen nëpër Listër e Ikon në Antioki të Pisidisë. ²²Atje u dhanë zemër besimtarëve dhe u bënë thirrje të qëndronin të patundur në fe. «Ne duhet të kalojmë nëpër shumë vështirësi para se të hyjmë në mbretërinë e Perëndisë» – u thanë ata. ²³Pasi u lutën e agjëruan, i emëruan secilës bashkësi kryetarë, dhe i vunë ata nën mbrojtjen e atij që e kishin marrë për Zot.

²⁴Pasi kishin udhëtuar nëpër Pisidi, arritën në Pamfili. ²⁵E shpallën lajmin e tyre në Pergë dhe kaluan në

Atali. ²⁶Që andej u kthyen me anije në pikënisjen e tyre, në Antioki. Këtu ata i ishin besuar më parë mëshirës së Perëndisë për detyrën që kishin kryer tani.

²⁷Pas mbërritjes ata mblodhën mbarë bashkësinë dhe raportuan gjithçka që Perëndia kishte bërë nëpërmjet tyre dhe se si ua kishte hapur derën drejt besimit edhe johebrenjve. ²⁸Pali e Barnaba qëndruan një kohë të gjatë te bashkësia në Antioki.

Kuvendi i Jerusalemit

15 Disa besimtarë nga Judeja shkuan në Antioki dhe shpallën: «Ju nuk mund të shpëtoni në qoftë se nuk rrethpriteni, siç caktohet në Ligjin e Moisiut.» ²Kjo kërkesë i shkaktoi kishës shqetësim të madh, dhe Pali e Barnaba u grindën shumë me ta. Në fund u vendos që Pali, Barnaba e disa të tjerë nga bashkësia e Antiokisë të shkonin në Jerusalem tek apostujt dhe kryetarët e kishës për ta sqaruar çështjen atje.

³Bashkësia e Antiokisë u dha çfarë u nevojitej për udhëtim. Ata kaluan nëpër Fenici e Samari dhe treguan gjithkund se si Jezusin e kishin pranuar për Zot edhe johebrenjtë. Për këtë u gëzuan të gjithë besimtarët.

⁴Kur arritën në Jerusalem, Palin dhe Barnabën i priti mirë bashkësia e mbledhur, apostujt dhe kryetarët e kishës. U raportuan se ç'kishte bërë Perëndia ndër johebrenjtë. ⁵Por disa farisenj të kthyer në krishterim kishin disa ngurrime: «Duhet të rrethpriten, – thanë, – dhe duhet të kërkojmë nga ata që t'i binden Ligjit të Moisiut!»

⁶Apostujt e kryetarët e kishës u mblodhën për ta shqyrtuar çështjen para mbarë kishës. ⁷Pas një diskutimi të gjatë Pjetri u ngrit në këmbë e tha: «Vëllezër të dashur! Siç e dini, Perëndia që prej kohësh më zgjodhi prej mesit tuaj, që popujt e tjerë të dëgjojnë për lajmin e mirë me anën time e ta pranin Jezusin për Zotin e tyre. ⁸Perëndia, që i njeh zemrat e të gjithë njerëzve, vërtetoi se edhe johebrenjtë janë të denjë për këtë; sepse edhe atyre ua dha Shpirtin e tij njëlloj si neve. ⁹Me anë të besimit (të tyre) Perëndia i ka pastruar ata përbrenda. Kështu e ka larguar ndarjen midis tyre dhe nesh, hebrejve. ¹⁰Përse tani e vini Perëndinë në provë dhe i ngarkoni ata me një barrë që as të parët tanë, as ne nuk ishim në gjendje ta mbanim? ¹¹Përveç kësaj, ne besojmë se jemi të shpëtuar në saje të flijimit të Jezusit, Mesisë, ashtu si ata.»

¹²Nga mbarë bashkësia nuk erdhi asnjë kundërshtim, dhe të gjithë dëgjuan me vëmendje se si Pali e Barnaba raportuan për veprat e mrekullueshme që kishin kryer te johebrenjtë me ndihmën e Perëndisë.

¹³Pasi i kishin mbaruar fjalimet, Jakobi u ngrit në këmbë e tha: «Më dëgjoni, vëllezër të dashur! ¹⁴Simoni na tregoi se si Perëndia ndërhyri për të bashkuar nga johebrenjtë një popull që e nderon. ¹⁵Kjo është në përputhje me fjalët e Profetëve, sepse në librat e tyre thuhet: ¹⁶*Pastaj unë do t'ju drejtohem përsëri, – thotë Zoti, – e do ta rindërtoj dinastinë e shembur të Davidit. Nga gërmadhat e saj do ta ngre atë përsëri, ¹⁷që të më kërkojnë edhe njerëzit që mbeten të gjallë, të gjitha kombet, për të cilat deklarova se janë prona ime.*

Unë, Zoti, do të bëj ¹⁸ç'kam vendosur që prej kohëve më të lashta. ¹⁹Prandaj jam i mendimit se ne nuk duhet t'i ngarkojmë me tërë ligjin hebre njerëzit e kombeve të tjera që kthehen prej paganizmit te Perëndia. ²⁰Le t'u vëmë vetëm këto kushte ♦ : që të mos ushqehen nga kafshët që theren si flijim për idhujt, sepse ato janë të papastrat; përveç kësaj, të ruhen nga lidhjet e ndaluara martesore, të mos hanë mish nga kafshët e mbytura e të mos pinë gjak kafshësh. ²¹Këto udhëzime të Moisiut janë të njohura prej kohëve të lashta në çdo qytet, sepse lexohen me zë të lartë çdo të shtunë kudo në sinagoga.»

♦ **Këto janë rregullore disipline për të mirën e kishës, që feja e hebrejve që jetonin bashkë me paganët e kthyer, të mos tundej.**

Vendimi i Kuvendit dhe letra drejtuar besimtarëve johebrenj

²²Atëherë apostujt, kryetarët dhe e gjithë bashkësia vendosën të dërgonin në Antioki disa njerëz të zgjedhur bashkë me Palin e Barnabën. Me këtë detyrë ata caktuan Judën e quajtur Bar-Saba dhe Silën, dy njerëz me rëndësi në bashkësi, ²³dhe u dorëzuan letrën që vijon:

«Apostujt e kryetarët i përshëndetin të gjithë bashkëbesimtarët me prejardhje johebreje në Antioki, në Siri e në Cilici. ²⁴Morëm vesh se disa veta nga bashkësia e Jerusalemit ju ngatërruan me fjalët e tyre dhe ju shqetësuan. Kjo ndodhi pa lejen tonë. ²⁵Prandaj vendosëm njëzëri t'ju dërgojmë delegatë. Ata do të vijnë bashkë me bashkëbesimtarët tanë, Barnabën e Palin, ²⁶të cilët vunë në rrezik jetën e tyre për Jezusin, Mesinë dhe Zotin tonë. ²⁷Kemi zgjedhur Judën e Silën që t'ju vërtetojnë personalisht vendimin tonë. ²⁸Neve na duket e drejtë, po ashtu edhe Shpirtit të shenjtë, që të mos ju ngarkojmë me asnjë barrë tjetër përveç udhëzimeve që vijojnë, të cilat duhet t'i zbatoni patjetër: ²⁹Mos hani mish nga kafshët që theren si flijim për idhujt; mos pini gjak, mos hani mish nga kafshët e mbytura dhe ruhuni nga lidhjet e ndaluara martesore. Në qoftë se i mbani këto udhëzime, bëni mirë. Shëndet e të fala!»

³⁰Të dy delegatët u nisën bashkë me Palin e Barnabën dhe shkuan në Antioki. Atje e dorëzuan letrën para kishës së mbledhur. ³¹Kur e lexuan me zë të lartë, të gjithë u gëzuan për njoftimin ngushëllues. ³²Juda e Sila, të cilët ishin vetë profetë, biseduan për një kohë të gjatë me bashkëbesimtarët, i paralajmëruan dhe i forcuan. ³³Pasi qëndruan atje për disa kohë, të dërguarit u përcollën nga bashkëbesimtarët me përshendetje të përzemërta dhe u nisën për t'u kthyer në Jerusalem. [³⁴Por Sila vendosi të rrinte atje.]

³⁵Pali dhe Barnaba qëndruan për një kohë të gjatë në Antioki dhe, bashkë me shumë të tjerë, i dhanë mësim kishës dhe shpallën lajmin e Perëndisë.

Fillimi i udhëtimit të dytë të Palit

³⁶Pas pak Pali i tha Barnabës: «T'i vizitojmë përsëri të gjitha vendet ku kemi shpallur lajmin e Perëndisë për të parë si po shkojnë besimtarët.» ³⁷Barnaba donte të merrte me vete Gjon Markun, ³⁸por Pali nuk pranoi të punonte përsëri bashkë me të, sepse ai i kishte lënë ata në baltë në kohën e udhëtimit të mëparshëm dhe e kishte ndërprerë bashkëpunimin e mëtejshëm. ³⁹Kështu, ata u grindën shumë dhe Pali e Barnaba u ndanë. Barnaba u nis me Markun për në Qipro, ⁴⁰kurse Pali zgjodhi Silën për shoqërues. Besimtarët u uruan udhë të mbarë nën mbrojtjen e Zotit. ⁴¹Pali kaloi nëpër Siri e Cilici dhe i forcoi besimtarët në besimin e tyre në të gjitha bashkësitë.

Pali merr Timoteun për shoqërues

16 Pali kaloi nëpër Derbe dhe arriti në Listër. Atje banonte një besimtar me emrin Timote. Nëna e tij, besimtare, ishte me prejardhje hebreje, kurse i ati johebre. ²Timoteu ishte i dëgjuar ndër besimtarët në Listër e në Ikon. ³Pali donte ta merrte me vete për shoqërues në udhëtim. Për shkak të hebrenjve të asaj krahine, e rrethpreu, sepse dihej gjithkund se i ati ishte johebre. ⁴Në qytetet nëpër të cilat kaluan, u dorëzuan bashkësive udhëzimet e dhëna nga apostujt e kryetarët në Jerusalem, dhe u kërkuan atyre që t'i vinin ato në jetë. ⁵Kështu, bashkësitë u forcuan dhe u rritën ditë për ditë.

Pali në Troadë

⁶Pastaj shkuan më tutje nëpër Frigji dhe Galaci; sepse Shpirti i shenjtë nuk i lejoi ta shpallnin lajmin e mirë në provincën e Azisë. ⁷Kur arritën në kufirin e Mizisë, donin të kalonin më tutje në Bitini, por Shpirti i Jezusit ua ndaloi edhe këtë. ⁸Kështu kaluan nëpër Mizi dhe arritën në Troadë. ⁹Atje Pali pati natën këtë vegim: një burrë maqedonas u paraqit para tij dhe i bëri këtë lutje: «Kalo në Maqedoni e na ndihmo!» ¹⁰Pastaj kërkua menjëherë një anije që të na çonte në Maqedoni, sepse ishim të bindur se Perëndia na kishte thirrur t'u shpallnim njerëzve të atjeshëm lajmin e mirë.

Pali në Filipe: kthimi i Lidisë në fe

¹¹U larguam prej Troadës në drejtim të ishullit Samotrake dhe të nesërmen arritëm në Neapol. ¹²Prej andej shkuan në thellësi të vendit gjer në Filipe – qytet në rrethin e parë të Maqedonisë, një koloni me qytetarë romakë. Atje u ndalëm disa ditë ¹³dhe po pritnim të shtunën. Atëherë shkuan para portës pranë lumit. Mendonim se hebrenjtë do të mblidheshin atje për lutje. ♦ U ulëm dhe biseduam me gratë që kishin ardhur. ¹⁴Njëra prej tyre quhej Lidia; rridhte nga Tiatira dhe bënte tregti me stofra të purpurta. Ajo ishte anëtare e kishës së hebrenjve. Zoti ia hapi mendjen dhe ajo i dëgjoi me vëmendje fjalët e Palit. ¹⁵Kur u pagëzua bashkë me njerëzit e saj, ajo na ftoi në shtëpinë e saj dhe tha: «Në qoftë se jeni të bindur se e mora Jezusin për Zot, atëherë ju duhet të vini mysafirë tek unë.» Ajo nguli këmbë që të shkonim me të.

♦ [Hebrenjtë nuk kishin sinagogë në atë qytet, prandaj dilnin jashtë qytetit, afër ujit, për të kryer larjet rituale.](#)

Pali dhe Sila në burg

¹⁶Njëherë, kur po shkonim në vendin e lutjes, na takoi një skllave. Ajo kishte shpirt falltar dhe u sillte shumë fitime pronarëve të saj me fallet e veta. ¹⁷Vajza shkonte pas Palit e pas ne të tjerëve duke thirrur: «Këta njerëz janë shërbëtorët e Perëndisë më të lartë. Ata mund t'ju thonë si mund të shpëtoni.» ¹⁸Veproji kështu disa ditë me radhë, derisa Pali u ngacmua aq shumë, sa që u kthye dhe i tha shpirtit: «Po të urdhëroj në emër të Jezusit, Mesisë: Dil prej saj!» Dhe aty për aty shpirti falltar doli prej saj. ¹⁹Kur pronarët e saj vunë re se shpirti, me anë të të cilit fitonin shumë para, kishte dalë nga vajza, kapën Palin e Silën. I tërhoqën zvarrë në treg para gjyqit të qytetit ²⁰dhe i paditën para nëpunësve më të lartë: «Këta hebrenj kanë nxitur trazira në qytetin tonë. ²¹Ata duan të krijojnë zakone që janë kundër rendit tonë e që ne, si nënshtetas romakë, nuk mund t'i pranojmë. ♦ » ²²Edhe populli ishte i zemëruar dhe kërkonte dënimin e tyre. Nëpunësit urdhëruan t'i zhvishnin lakuriq e t'i fshikullonin. ²³Pasi i rrahën dhe i copëtuan, i futën në burg. E urdhëruan rojtarin t'i ruante me kujdes të madh. ²⁴Kështu, ai i futi në qelinë më të thellë dhe ua lidhi këmbët me pranga. ²⁵Rreth mesnatës Pali e Sila po luteshin dhe po këndonin himne për nder të Perëndisë. Të burgosurit e tjerë dëgjonin. ²⁶Papritur themelet e burgut i tundin një tërmet i rëndë. U hapën dyert, dhe prangat e të gjithë të burgosurve u këputën (nga muret). ²⁷Rojtari i burgut u zgjua. Kur i pa dyert të hapura, mendoi se të burgosurit kishin ikur. Nxori shpatën dhe deshë të vriste veten. ²⁸Pastaj Pali thirri me sa zë pati: «Mos i bëj gjë të keqe vetes. Të gjithë jemi këtu.» ²⁹Rojtari kërkoi dritë, u vërsul brenda qelisë dhe u hodh duke u dridhur para këmbëve të Palit e Silës. ³⁰Pastaj i nxori jashtë dhe i pyeti: «Zotërinj, ç'duhet të bëj për të shpëtuar?» ³¹«Beso në Jezusin dhe merre atë për Zot, – u përgjigjen

ata, – dhe do të shpëtosh, ti dhe familja jote!»³²Ata i treguan atij dhe të gjithë të tjerëve në shtëpinë e tij për lajmin e Perëndisë.

³³Po në atë orë të natës rojtari mori me vete Palin e Silën, ua lau plagët dhe menjëherë u pagëzua ai dhe mbarë familja e tij. ³⁴Pastaj i çoi të dy lart në apartamentin e tij dhe u bëri për të ngrënë. Ai, si dhe të gjithë pjesëtarët e familjes së tij, u gëzuan që kishin gjetur shpëtim duke besuar në Perëndinë.

³⁵Kur zbardhi dita, anëtarët e këshillit popullor të qytetit dërguan lajmëtarët e gjyqit me urdhër që të dy njerëzit të liroheshin. ³⁶Rojtari i burgut i tha Pali: «Kam marrë urdhër t'ju liroj. Prandaj mund të shkoni lirisht.» ³⁷Por Pali ua ktheu lajmëtarëve: «Na kanë fshikulluar haptazi pa asnjë vendim gjyqi, megjithëse jemi nënshtetas romakë, dhe na kanë futur në burg! E tani duan të na lirojnë fshehurazi? Kurrsesi! Le të vijmë e të na lirojnë vetë!»

³⁸Lajmëtarët e gjyqit u raportuan të parëve të tyre. Kur dëgjuan se Pali dhe Sila ishin nënshtetas romakë, u trembën. ³⁹Prandaj shkuan vetë për t'u kërkuar ndjesë. Pastaj i nxorën nga burgu dhe iu lutën që të largoheshin nga qyteti. ⁴⁰Por më parë Pali e Sila u kthyen në shtëpinë e Lidisë. Atje takuan bashkëbesimtarët dhe u dhanë zemër. Pastaj vazhduan rrugën.

♦ padia ishte për proselitizëm: në qoftë se hebrenjtë kanë të drejtë të mbajnë fenë e tyre, ata nuk kanë të drejtë t'i kthejnë të tjerët në këtë fe.

Trazirë në Selanik

17 Pali e Barnaba kaluan nëpër Amfipol e Apoloni, dhe arritën në Selanik, ku kishte një bashkësi e hebrenjve. ²Si zakonisht, Pali hyri në sinagogë dhe u foli të pranishmëve. Për tri të shtunash rresht, ³ai u tregoi, në bazë të Shkrimit të shenjtë, se si Mesia duhej të vuante e të vdiste, dhe pastaj duhej të ringjallej nga të vdekurit. «E ky Mesi, – tha Pali, – është Jezusi. Atë po ju shpall.» ⁴Ndër hebrenjtë u bindën vetëm disa; por ndër johebrejtë që ishin anëtarë të kishës së hebrenjve, shumica u bashkuan me Palin e Silën dhe, bashkë me ta, edhe shumë gra me influencë.

⁵Pastaj hebrenjtë u inatosën. Ata bënë për vete disa njerëz, nga të cilët mund të pritej gjithçka, e me ndihmën e tyre nxitën trazirë në mbarë qytetin. Shkuan me ta në shtëpinë e Jasonit, ku qëndruan jashtë dhe kërkuan që Pali dhe Sila të dilnin përpara këshillit popullor. ⁶Kur nuk gjetën as njërin dhe as tjetrin, tërhoqën zvarrë Jasonin dhe disa besimtarë të tjerë para kryetarëve të qytetit, e thirrën: «Këta njerëz nxitin trazira në mbarë botën. Tani kanë ardhur edhe në qytetin tonë, ⁷e Jasoni i ka pranuar në shtëpi. Ata i shkelin ligjet e Cezarit dhe pohojnë se mbreti i vërtetë është një tjetër, domëthënë Jezusi.» ⁸Me këto fjalë populli u zemërua shumë, po ashtu edhe kryetarët e qytetit. ⁹Pasi morën nga Jasoni e të tjerët dorëzaninë, kryetarët i lëshuan.

Qëndrim i shkurtër në Berejë

¹⁰Kur u err, besimtarët i përcollën Palin e Silën gjer te rruga për në Berejë. Sapo mbërritën atje, shkuan menjëherë në sinagogë. ¹¹Hebrenjtë në Berejë ishin më të hapur se ata në Selanik. Ata dëgjuan me vëmendje të madhe e kontrolluan çdo ditë në Shkrimin e shenjtë për të parë nëse ajo që u thoshte Pali, ishte e saktë. ¹²Shumë hebrenj e pranuan Jezusin për Zotin e tyre, si dhe shumë johebrej me influencë, gra e burra.

¹³Kur hebrenjtë në Selanik mësuuan se Pali po e shpallte lajmin e Perëndisë edhe në Berejë, edhe atje e nxitën popullin kundër tij. ¹⁴Prandaj besimtarët e dërguan Palin me nxitim në bregdet, kurse Sila e Timoteu qëndruan në Berejë. ¹⁵Përcjellësit e shoqëruan Palin gjer në Athinë dhe pastaj u kthyen me urdhrin që t'i thoshin Silës e Timoteut të shkonin sa më parë tek ai.

Pali në Athinë

¹⁶Ndërsa Pali po i priste të dy, u trondit thellë ngaqë qyteti ishte plot me idhuj. ¹⁷Ai foli me hebrenjtë në sinagogë për këtë, si dhe me johebrejtë që ishin anëtarë të kishës së hebrenjve, e foli çdo ditë në treg me ata që takonte. ¹⁸Ndër ta kishte disa filozofë epikurenj e stoikë që diskutonin me të. Disa prej tyre thoshin: «Çfarë dëshiron të thotë ky papagall?» Disa të tjerë thoshin: «Duket se ai po na shpall perëndi të huaja.» Pali fliste për Jezusin dhe për «Anastasis» (ringjalljen). ¹⁹Ata e morën me vete në Areopag dhe donin të dinin më shumë. «Na intereson mësimi juaj i ri», – thanë ata. ²⁰– «Disa gjëra tingëllojnë të çuditshme në veshët tanë. Dëshirojmë të dimë se për çfarë është fjala!» ²¹Në të vërtetë, athinasit dhe të huajt në Athinë nuk kanë asnjë dëfrim tjetër veç mësimi të të rejave të fundit dhe transmetimit të tyre.

²²Pali doli para të gjithëve dhe tha: «Qytetarë të Athinës! Po vë re se i nderoni shumë perënditë tuaja.

²³Kam kaluar nëpër qytetin tuaj dhe kam parë monumentet tuaja të kultit hyjnor. Gjeta një altar me mbishkrimin: «Perëndisë së panjohur». Këtë perëndi që ju e nderoni pa e njohur, do t'ju shpall unë tani.

²⁴Ai është Perëndia që krijoi botën dhe gjithçka që është në të. Si Zot mbi qiellin e tokën, ai nuk banon në tempujt që njerëzit ndërtojnë për nder të tij. ²⁵As ushqimi i tij nuk varet nga njerëzit; sepse ai vetë u jep atyre jetën dhe gjithçka tjetër që u nevojitet për të jetuar. ²⁶Prej një njeriu krijoi të gjithë popujt e

njerëzimit, që ata të banojnë në tërë sipërfaqen e tokës; (me mirësinë e tij) u jep atyre stinë e vendbanime, ²⁷sepse do që njerëzit ta kërkojnë e të marrin mundimin ta gjejnë. Ai është afër secilit prej nesh, ²⁸sepse nëpërmjet tij jetojmë, veprojmë dhe ekzistojmë. Ose siç janë shprehur disa prej poetëve tuaj: «Edhe ne jemi krijesat e tij.» ²⁹Pra, në qoftë se është kështu, nuk duhet të biem në gabim e të mendojmë se Hyjnia u ngjan figurave prej ari, argjendi ose prej guri të punuar nga mjeshtria dhe arti i njeriut. ³⁰Gjer tani Perëndia nuk i ka dënuar njerëzit siç e meritonin, sepse ata vepronin nga padija. Por tani urdhëron që të ndryshojnë të gjithë njerëzit kudo qofshin, ³¹sepse caktoi një ditë kur do ta gjykojë me drejtësi botën nëpërmjet një Njeriu, të cilin e ngarkoi me këtë detyrë. Këtë Perëndia e dëshmoi para tërë botës duke e ringjallur atë nga të vdekurit.»

³²Kur dëgjuan për «ringjalljen e të vdekurve», disa e përqeshën, kurse disa thanë: «Në lidhje me këtë do të të dëgjojmë një herë tjetër!» ³³Kur Pali po largohej nga mbledhja, ³⁴disa u bashkuan me të dhe u bënë besimtarë. Ndër ta ishte Dionizi, anëtar i Areopagut, dhe një grua me emrin Damara.

Pali në Korint

18 Pastaj u nisën nga Athina dhe shkuan në Korint. ²Atje takuan një hebre nga Ponti. Ai quhej Akuil e kishte ardhur nga Italia bashkë me gruan e tij, sepse (Cezar) Klaudi kishte dhënë urdhër që të gjithë hebrenjtë të dëboheshin nga Roma. Pali i vizitoi të dy. ³Në të vërtetë, edhe ai, ashtu si Akuili, ishte mjeshër tendash, prandaj qëndroi tek ata dhe punoi atje. ⁴Çdo të shtunë foli në sinagogë e kërkoji të bindte si hebrenjtë, ashtu edhe johebrenjtë.

⁵Kur Sila e Timoteu u kthyen nga Maqedonia, Pali arriti t'i kushtohej plotësisht detyrës së tij. Ai u thoshte hebrenjve se Jezusi është Mesia. ⁶Kur hebrenjtë e kundërshtonin dhe e shanin, Pali protestonte duke shkundur pluhurin nga petkat duke thënë: «Për këtë fajin e keni vetë në qoftë se humbitni. Unë nuk kam asnjë faj. Tani e tutje do t'u drejtohem johebrenjve.»

⁷Ai doli nga sinagoga dhe që atëherë foli në shtëpinë e Ticje Justit, një johebre, shtëpia e të cilit ndodhej pranë sinagogës. ⁸Krispi, kryetari i sinagogës, e pranoi Jezusin për Zot, bashkë me tërë familjen e tij. Kur e dëgjuan Palin, shumë korintas e pranuan fenë dhe gjithashtu u pagëzuan.

⁹Në një vegim të natës Zoti i tha Palit: «Mos ki frikë, por shpalle pa frikë lajmin e mirë! ¹⁰Unë do të të ndihmoj, dhe askush nuk do të të bëjë dëm, sepse unë kam shumë njerëz (për të kthyer) në këtë qytet.»

¹¹Kështu, Pali qëndroi atje një vit e gjashtë muaj duke u shpallur njerëzve lajmin e Perëndisë.

¹²Kur Galioni u emërua guvernator i ri i provincës romake të Akajës, hebrenjtë formuan një bandë dhe e hodhën Palin në gjyq. ¹³«Ky njeri, – thanë ata, – e nxiti popullin ta nderojë Perëndinë në një mënyrë që është kundër ligjit tonë (romak).» ¹⁴Pali donte të fillonte të mbrohej kur Galioni tha: «Po të ishte çështja e ndonjë krimi të rëndë ose e ndonjë veprë të keqe, sipas detyrës do t'ju kisha dëgjuar me vëmendje, o hebrenj. ¹⁵Por meqë është fjala për grindje, për mësimet fetare, për autoritet në këtë fushë dhe për Ligjin tuaj, ju duhet ta zgjidhni vetë mes jush këtë çështje. Çështje të tilla nuk pranoj t'i gjykoj.» ¹⁶Pastaj urdhëroi që t'i dëbonin nga ndërtesa e gjykatës. ¹⁷Pastaj të gjithë (johebrenjtë) e kapën kryetarin e sinagogës, Sostenin, dhe e rrahën para Galionit. Por ai mbylli sy e veshë para kësaj.

Kthimi në Antioki dhe fillimi i udhëtimit të tretë misionar

¹⁸Pali qëndroi një kohë të gjatë me bashkësinë në Korint, e pastaj u nis për në Siri, ku donte të merrte me vete Priscilën e Akuilën. Para se të hipte në anije në Kenhrejë, ai i qethi flokët për shkak të një betimi. ♦ ¹⁹

²⁰Kur mbërritën në Efes, shkoi në sinagogë për të diskutuar me hebrenjtë. Iu lutën të qëndronte me ta për njëfarë kohe, por ai nuk pranoi. ²¹«Në dashtë Zoti, – tha ai, – do të vij te ju një herë tjetër», dhe kështu u nda nga ata. Priscilën e Akuilën i la, gjithashtu, në Efes. ²²Pali lundroi me anije në Cezare dhe e vazhdoi rrugën më këmbë për në Jerusalem. Ai i bëri vizitë kishës, e pastaj udhëtoi më tutje për në Antioki. ²³Edhe atje nuk qëndroi shumë kohë. Kaloi nëpër Galaci e Frigji dhe u dha zemër besimtarëve gjithkund.

♦ Kush bënte betim, bëhej «nazir» dhe nuk qetëj gjatë tërë kohës së betimit (shih Nr 6,1).

Apoloni në Efes e në Korint

²⁴Ndërkohë në Efes mbërriti një hebre me emrin Apolon, i cili vinte nga Aleksandria. Ishte orator i talentuar dhe e njihnte mirë Shkrimin e shenjtë. ²⁵Ai ishte i ditur në mësimet e krishtera dhe fliste me zjarr për Jezusin. Ai kishte dënjëni të sakta për Jezusin, edhe pse dinte vetëm pagëzimin, ashtu siç e kishte predikuar Gjon Pagëzori. ²⁶Ai predikonte pa frikë për Jezusin në sinagogat e hebrenjve. Priscila e Akuila e dëgjuan, e ftuan dhe ia shpjeguan me më shumë përpikëri mësimet e krishtera.

²⁷Kur Apoloni donte të nisej për në Akajë, besimtarët në Efes i dorëzuan letrën rekomanduese. Në këtë letër ata iu luteshin bashkëbesimtarëve në Greqi që ta pritnin mirë. Në të vërtetë, ai, me aftësinë e tij të veçantë, i ndihmoi shumë besimtarët. ²⁸Ai i hodhi poshtë kundërshtimet e hebrenjve në diskutime të hapura dhe u dëshmoi atyre me anë të Shkrimit të shenjtë se Jezusi është Mesia.

Shpirti i shenjtë u jepet edhe dishepujve të Gjonit

19 Kur Apoloni ndodhej në Korint, Pali udhëtoi nëpër rrafshnaltën e Azisë së Vogël dhe arriti në Efes. Atje takoi disa nxënës ²dhe i pyeti: «A e morët Shpirtin e shenjtë kur e pranuat fenë?» Ata iu përgjigjën: «Ne as që kemi dëgjuar se ka Shpirt të shenjtë.» Pali i pyeti: ³«Çfarë pagëzimi keni marrë atëherë?» Ata iu përgjigjën: «Pagëzimin që vjen nga Gjon Pagëzori.» ⁴Atëherë Pali u shpjegoi: «Gjoni i pagëzoi të gjithë ata që donin të fillonin një jetë të re. Por edhe tha se ata duhet të besojnë në atë që vjen pas tij, domethënë në Jezusin.» ⁵Kur e dëgjuan këtë, ata u pagëzuan në emër të Jezusit, Mesisë. ⁶Kur Pali vuri duart mbi ta, në ta zbriti Shpirti i shenjtë dhe ata filluan të flitnin gjuhë të panjohura dhe të profetizonin. ⁷Ishin gjithsej rreth dymbëdhjetë burra.

⁸Për tre muaj Pali shkoi rregullisht në sinagogë. Atje predikoi pa frikë se Perëndia nëpërmjet Jezusit po vendoste tashmë mbretërinë e tij, diskutoi me ta për kundërshtimet e tyre dhe u përpoq t'i bindte. ⁹Por disa nuk donin t'ia dinin për lajmin, dhe rrjedhimisht nuk donin të bindeshin. Kur në fund, para të gjithëve, ata filluan ta përqeshnin mësimin e ri, Pali u ktheu shpinën dhe i largoi nxënësit e tij nga sinagoga. Që atëherë ai foli çdo ditë [prej orës 11-16] në sallën e një johebre me emrin Tiran, ¹⁰për plot dy vjet rresht. Kështu, shumica e banorëve të provincës së Azisë, hebrenj e johebrej, e dëgjuan lajmin e Perëndisë.

Shëruesit e rremë dhe djegia e librave të magjisë

¹¹Perëndia kreu mrekulli të jashtëzakonshme nëpërmjet Palit. ¹²Njerëzit morën kësulën dhe shamitë ende qull me djersë të Palit dhe i vunë mbi të sëmurët. Atëherë këta të sëmurë u çliruan nga sëmundjet dhe shpirtrat e këqij.

¹³Disa yshtës shëtitës hebrenj përdornin në magjitë e tyre edhe emrin e Jezusit, Zotit. Ata u thoshin shpirttrave të këqij: «Po ju urdhëroj në emër të Jezusit, për të cilin flet Pali, (të dilni).» ¹⁴Këtë e bënin edhe të shtatë djemtë e kryepriftit (hebreje) Skeva. ¹⁵Por shpirti i keq në njeriun e pushtuar nga djalli u përgjigj: «Jezusin e njoh, ashtu edhe Palin. Po ju, kush jeni?» ¹⁶Njeriu i pushtuar iu vërsul atyre dhe i rrëzoi përdhe. Ata, të gjakosur dhe gjysmë të zhveshur, u detyruan të iknin nga shtëpia.

¹⁷Kur dëgjuan për këtë ngjarje, banorët e Efesit, hebrenjtë dhe johebrejntë, u trembën dhe e nderuan emrin e Jezusit, Zotit. ¹⁸Shumë besimtarë pranuan se më parë kishin bërë magji. ¹⁹Shumë prej tyre sollën librat e tyre të magjisë dhe i dogjën publikisht. Vlera e librave të djegur ishte pesëdhjetë mijë monedha argjendi. ²⁰Kështu, lajmi e tregoi fuqinë e tij dhe u përhap gjithnjë e më shumë.

Trazirat në Efes

²¹Tani Pali vendosi të udhëtonte për në Jerusalem duke kaluar nëpër Maqedoni dhe Greqi. «Pastaj, – tha, – duhet të vizitohet edhe Romën.» ²²Ai dërgoi përpara dy nga bashkëpunëtorët e tij, Timoteun dhe Erastin. Ai vetë ndenji edhe për pak kohë në provincën e Azisë.

²³Në atë kohë në Efes ndodhën trazira të mëdha për shkak të predikimit të mësimin të ri. ²⁴Pikërisht atje ishte një argjendar me emrin Dhimitër, i cili punonte tempuj të vegjël prej argjendi të perëndeshës Artemidë, dhe i shiste ato. Kjo i sillte atij, si dhe mjeshtërve që i punësonte, fitim të madh. ²⁵Ky mblodhi të gjithë të tjerët që merreshin me këtë veprimtari dhe u tha: «Burra, ju e dini se mbarë mirëqënia jonë varet nga kjo mjeshtëri. ²⁶Dhe, siç po shihni, ky Pal ua mbush mendjen njerëzve duke thënë: «Perënditë e punuara me duart e njerëzve nuk janë perëndi të vërteta.» Me fjalimet e tij ai ka pasur sukses jo vetëm këtu, por pothuajse edhe në të gjithë provincën e Azisë. ²⁷Prandaj ka rrezik që mjeshtëria jonë ta humbasë vlerën. Merreni me mend, kjo do të thoshte se tempulli i Artemidës, i perëndeshës së madhe, do të humbiste rëndësinë e tij! Merreni me mend, dhe si pasojë do të harrohej vetë perëndesha që nderohet jo vetëm në mbarë provincën tonë, por edhe në mbarë perandorinë romake!»

²⁸Kur e dëgjuan këtë, ata u tërbuan dhe thirrën njëzëri: «E madhe është Artemida e Efesit!» ²⁹Trazira u përhap në mbarë qytetin. Gajin dhe Aristarkun, të cilët u bashkuan me Palin në Maqedoni, i kapi turma dhe i tërhoqi zvarrë në amfiteatër. ³⁰Pali donte të paraqitej vetë para popullit, por bashkëbesimtarët nuk e lejuan të dilte nga shtëpia. ³¹Edhe disa funksionarë të lartë të provincës, të cilët e shihnin Palin me sy të mirë, e paralajmëruan atë me anë të lajmëtarëve që të mos paraqitej në amfiteatër.

³²Ndër të mbledhurit mbretëronte rrëmujë e madhe. Disa bërtitnin e thoshin diçka, disa diçka tjetër dhe shumica madje nuk dinte se për çfarë ishte fjala. ³³Hebrenjtë e nxitën Aleksandrin që të dilte para popullit. Disa nga turma thoshin se ai ishte fajtor për gjithçka. Atëherë ai dha shenjë me dorë (që të heshtnin) dhe desh të mbante një fjalim në mbrojtje të hebrenjve. ³⁴Por kur e morën vesh se ishte hebre, e mbytnë zërin e tij me britmat e tyre dhe nuk pushuan për dy orë duke bërtitur së bashku: «E madhe është Artemida e Efesit!»

³⁵Në fund sekretari i këshillit popullor arriti ta qetësonte popullin dhe tha:

«Burra të Efesit! Në tërë botën dihet se tempulli i famshëm i perëndeshës Artemidë i takon qytetit tonë, dhe këtu nderohet figura e saj që ra nga qielli. ³⁶Kjo nuk mund të kundërshtohet. Prandaj qetësohuni dhe mos u rrëmbeni. ³⁷Ju i tërhoqët zvarrë këta njerëz deri këtu, megjithëse ata as e grabitën tempullin e as e shanë perëndeshën tonë. ³⁸Në qoftë se Dhimitrit e mjeshtërve të tij u është bërë dëm, për këtë ka gjykata dhe autoritete. Atje mund të ngrini padi. ³⁹Në qoftë se keni kërkesa të tjera, kjo duhet shpallur para

mbledhjes së rregullt popullore. ⁴⁰Ajo që ndodhi sot mund të quhet kryengritje. Për këtë trazirë nuk ka asnjë justifikim; këtë nuk mund ta përligjim me asgjë.» ⁴¹Me këto fjalë e shpërndau turmën.

Udhëtimi nëpër Maqedoni dhe Greqi

20Kur trazira pushoi, Pali mblodhi besimtarët. Ai u dha zemër përsëri, u nda nga ata dhe u nis për në Maqedoni. ²Atje i vizitoi gjithkund bashkësitë dhe i forcoi me anë të fjalës së tij. Në fund arriti në Greqi ³dhe qëndroi atje tre muaj. Pastaj deshi të udhëtonte me anije për në Siri. Por, pasi hebrenjtë kurdisën një atentat kundër tij, vendosi të udhëtonte nëpër tokë.

⁴Në këtë udhëtim e shoqëruan shtatë përfaqësuesit e bashkësive: Sopatri, biri i Pirrit nga Bereja, Aristarku dhe Sekundi nga Selaniku, Gaji nga Derbe, Timoteu, si dhe Tihiku e Trofimi nga provinca e Azisë. ⁵Këta dy të fundit shkuan para nesh dhe na pritën në Troadë. ⁶Pas festës së Pashkës, ne të tjerët hipëm në anije në Filipe dhe arritëm në Troadë pas një udhëtimi pesëditësh. Atje qëndruam një javë.

Vizita e fundit në Troadë

⁷Të dielën u mblodhëm për të festuar darkën e Zotit. Pali po u fliste të mbledhurve, e meqë ishte për herë të fundit bashkë me ta – sepse donte të nisej të nesërmen – e zgjati fjalimin e tij gjer në mesnatë. ⁸Në sallën tonë të mbledhjes në katin e sipërm po digjeshin shumë kandila. ⁹Në parvazin e dritares ishte ulur një i ri me emrin Eutih. Ngaqë Pali foli shumë gjatë, atë e zuri gjumi dhe ra nga kati i tretë poshtë. Kur e ngritën, kishte vdekur.

¹⁰Pali zbriti poshtë, ra mbi të, e shtrëngoi dhe tha: «Mos u shqetësoni. Është (përsëri) gjallë!» ¹¹Pastaj u ngrit lart, ndau bukën dhe hëngri (darkën e Zotit) bashkë me ta. U foli për një kohë të gjatë dhe u nda prej tyre në të gdhirë. ¹²Të riun e çuan shëndoshë e mirë në shtëpi, e të gjithë u gëzuan shumë.

Nga Troada në Milet

¹³Ne të gjithë, përveç Palit, hipëm në anije dhe lundruam drejt Asës. Pali deshi të shkonte më këmbë dhe vetëm atje të hipte në anije. ¹⁴Kur e takuam në Asë, u nisëm së bashku për në Mitilenë. ¹⁵Që andej të nesërmen lundruam më tutje dhe arritëm afër Hijosit. Të pasnesërmen lundruam deri në Sam e pas një dite mbërritëm në Milet. ¹⁶Pali kishte vendosur të kalonte pranë Efesit, që të mos humbiste shumë kohë. Ai donte të udhëtonte sa më shpejt, që të mbërrinte në Jerusalem për festën e Rrëshajëve.

Ndarja nga bashkësia e Efesit

¹⁷Nga Milet Pali u dërgoi lajm kryetarëve të kishës së Efesit që të vinin tek ai. ¹⁸Kur arritën, ai tha: «Ju e dini se si jam sjellë me ju tërë kohën, qysh nga dita kur erdha në provincën e Azisë. ¹⁹Kam punuar për Zotin me vetëmohim, shpesh me lot e me vështirësi të mëdha kur më përndiqnin hebrenjtë. ²⁰Asgjë që ishte për dobinë tuaj, nuk e fsheha nga ju kur predikova para kishës ose në shtëpitë tuaja. ²¹Hebrenj e johebrenj i porosita të ktheheshin te Perëndia duke lënë mëkatet e tyre dhe ta pranonin Jezusin, Mesinë, për Zotin e tyre. ²²Tani po i bindem urdhrat të Shpirtit të shenjtë dhe po shkoj në Jerusalem, por nuk e kam të qartë se ç'do të më ndodhë atje. ²³Por këtë e di: në çdo qytet nëpër të cilin kaloj, Shpirti i shenjtë më shpall se në Jerusalem po më pret përndjekja e burgimi. ²⁴Por nuk mërzitem aspak për jetën time! Kryesorja është kjo: ta plotësoj deri në fund detyrën, me të cilën më ka ngarkuar Zoti: predikimin e lajmit të mirë që thotë se Perëndia ka tani mëshirë për njerëzimin.

²⁵Unë e di se jam me ju për herën e fundit. Ju, e të gjithë ata të cilëve u kam shpallur lajmin për sundimin e Perëndisë që tani po fillon, nuk do të më shihni më. ²⁶Prandaj deklaroj solemnisht para jush se askush nuk mund të më qortojë, në qoftë se njëri nga ju humbet. ²⁷Unë nuk e lashë pas dore shpalljen e mbarë planit të Perëndisë (për shpëtimin tonë). ²⁸Kini kujdes për veten e për mbarë grigjën, drejtimin e përkujdesjen e së cilës jua besoi Shpirti i shenjtë. Jini barinj të vërtetë të kishës, të cilën Perëndia e fitoi nëpërmjet derdhjes së gjakut të (Birit të) vet. ²⁹Në të vërtetë, e di se kur të ndahem nga ju, mes jush do të hyjnë ujq grabitqarë, që do të tërbohen, ³⁰dhe midis jush do të paraqiten njerëz që, me anë të fjalimeve mashtruese, do të bëjnë për vete dishepuj ndër besimtarët. ³¹Prandaj kini kujdes dhe mos harroni se për tre vjet, ditë e natë, shpesh me lot, jam munduar ta mësoj secilin prej jush.

³²Tani po ju vë nën mbrojtjen e Perëndisë dhe të lajmit të mëshirës shpëtuese të tij. Me anë të asaj Ai do t'ju bëjë të rriteni dhe do t'ju japë në fund për trashëgim jetën e përjetshme juve, si dhe të gjithë atyre që i takojnë Atij. ³³⁻³⁴Ju e dini se kurrë nuk ju luta për para e as për veshje. Me këto duar kam fituar gjithçka që mua dhe shoqëruesve të mi na nevojitej për jetë. ³⁵Gjithnjë ju kam dhënë shembull se si duhet punuar shumë, që t'i ndihmojmë nevojtarët (e kishës). Kujtoni fjalët e Zotit Jezus, i cili tha: *Më i gëzuar është ai që jep, sesa ai që merr.*» ♦

³⁶Kur e mbaroi fjalimin, Pali ra në gjunjë bashkë me ta dhe iu lut Perëndisë. ³⁷Kur e përqaftuan dhe e puthën Palin që po ndahej, ata shpërthyen në lot. ³⁸Fjalët që u bënë më shumë përshtypje, ishin këto: «Nuk do të më shihni më kurrë.» Pastaj e shoqëruan deri në anije.

♦ Citat nga një përmbledhje thëniesh të Jezusit që nuk gjenden tek ungjijtë.

Pali niset për në Jerusalem

21 U ndamë nga ata dhe u nisëm. Me anë të erës së mirë, arritëm në Kos, të nesërmen në Rod dhe pastaj në Patarë. ²Atje gjetëm një anije që udhëtonte për në Fenici, dhe hipëm në të. ³Kur u duk Qiproja, u drejtua në jug duke kaluar pranë ishullit në drejtim të Sirisë. Në Tir anija duhej të shkarkonte ngarkesën dhe ne dolëm në breg.

⁴Vizituam besimtarët në vend dhe qëndruam një javë tek ata. Nën frymëzimin e Shpirtit të shenjtë, ata e paralajmëruan Palin për udhëtimin në Jerusalem. ⁵Kur mbaroi qëndrimi ynë i caktuar, ata na përcollën bashkë me gratë e fëmijët deri në skaj të qytetit. Në breg ramë në gjunjë bashkë me ta dhe iu lutëm Perëndisë. ⁶Pastaj u ndamë dhe hipëm në anije, ndërsa ata u kthyen në shtëpi.

⁷Në Ptolemaidë arritëm pikësynimin e udhëtimit tonë. Vizituam bashkëbesimtarët dhe qëndruam tek ata një ditë. ⁸Të nesërmen shkua në këmbë më tutje dhe mbërritëm në Cezare.

Atje hymë në shtëpinë e Filip ungjilltarit. Ai ishte njëri nga shtatë ndihmësit ⁹dhe kishte katër vajza që kishin mbetur të pamartuara dhe kishin dhuntinë e profcisë.

¹⁰Pas disa ditësh arriti nga Judeja një profet me emrin Hagav. ¹¹Ai mori brezin e Palit, lidhi këmbët e duart me të dhe tha: «Shpirti i shenjtë thotë kështu: kështu do ta lidhin hebrenjtë në Jerusalem njeriun që ka këtë brez, dhe do t'ua dorëzojnë atë romakëve.» ¹²Kur e dëgjuam këtë, të gjithë, si ne, ashtu edhe vendësit, iu lutëm Palit të mos shkonte në Jerusalem. ¹³Por ai tha: «Pse po qani e më hidhëroni? Unë jam gati jo vetëm që të më lidhin, por edhe që të vdes në Jerusalem për shkak të Jezusit, Zotit tim.» ¹⁴Pasi nuk arritëm ta bindnim, hoqëm dorë dhe thamë: «U bëftë vullneti i Zotit!» ¹⁵Pastaj u nisëm për në Jerusalem.

¹⁶Disa bashkëbesimtarë nga Cezareja na përcollën deri në shtëpinë e Mnasonit nga Qiproja, tek i cili duhej të qëndronim. Ishte njëri ndër të parët që e kishte pranuar Jezusin për Zot.

Pali te Jakobi në Jerusalem

¹⁷Kur arritëm në Jerusalem, bashkëbesimtarët na pritën me gëzim. ¹⁸Të nesërmen Pali shkoi bashkë me ne te Jakobi. Atje ishin mbledhur të gjithë kryetarët e kishës. ¹⁹Pali i përshëndeti dhe u dha një raport të hollësishëm për atë që Perëndia kishte bërë tek johebrenjtë me anë të shërbimit të tij si apostull. ²⁰Kur e dëgjuan këtë, e lavdëruan Perëndinë dhe pastaj i thanë Palit: «Ti, vëlla i dashur, e di se si qëndrojnë punët te ne. Ka mijëra hebrenj që e kanë pranuar Jezusin për Zot, e megjithëse janë të krishterë, ende i përmbahen repretësisht Ligjit të Moisiut. ²¹Ata kanë dëgjuar për ty se ti i mëson hebrenjtë që banojnë jashtë shtetit, të largohen nga mësimi i Moisiut dhe se si ata nuk duhet t'i rrethpresin më fëmijët e tyre e as t'u përmbahen më traditave të të parëve. ²²Pra, çfarë të bëjmë? Me siguri, ata do të dëgjojnë se ke ardhur. ²³Prandaj ti duhet të ndjekësh këshillën tonë. Këtu, midis nesh, kemi katër njerëz që janë betuar të mos pinë verë e të mos i qethin flokët për një kohë të caktuar. ²⁴Porsa të mbarojë afati i betimit të tyre, bashkohu me ta dhe merr pjesë në përkushtimin mbarues. Mund të marrësh edhe shpenzimet e flijimit. ²⁵Përsa u përket johebrenjve që u bënë besimtarë, tashmë kemi marrë vendimin tonë. U kemi shkruar që të mos hanë mish prej flijimit kushtuar idhujve e të mos prekin mish (me gjak) nga kafshët e mbytura, dhe që të ruhen nga lidhjet e ndaluara martesore.»

²⁶Pali e ndoqi këshillën dhe mori me vete të katër njerëzit. Të nesërmen u përgatit bashkë me ta për të shkuar në Tempull. Pastaj shkoi te priftërinjtë për t'i njoftuar se afati i betimit kishte mbaruar. Pas shtatë ditësh do të bëhej flijimi përfundimtar.

Arrestimi i Palit në Tempull

²⁷Kur mbaruan pothuajse të shtatë ditët, disa hebrenj nga provinca e Azisë e panë Palin në Tempull. Ata e ndërsyen popullin kundër Palit, e kapën ²⁸dhe thirrën: «Ndihmë, o burra izraelitë! Ja njeriu që flet gjithkund kundër popullit izraelit, kundër Ligjit të Moisiut dhe kundër këtij Tempulli! Tani ka sjellë në Tempull me vete edhe johebrenjtë, dhe e ka përdhosur këtë vend të shenjtë!» ²⁹Ata u shprehën kështu, sepse kishin parë në qytet Palin bashkë me Trofimin nga Efesi dhe mendonin se Pali do ta kishte marrë me vete në Tempull. ³⁰Në qytet ishte trazirë e madhe; njerëzit u grumbulluan, e kapën Palin dhe e tërhoqën me forcë jashtë oborreve të rezervuara për izraelitët dhe menjëherë i mbyllën dyert pas tij.

³¹Turma iu vërsul Palit dhe donte ta vriste. Atëherë lajmi shkoi te komandanti i garnizonit romak: «Në mbarë qytetin ka trazira!» ³²Ky menjëherë thirri oficerë e ushtarë dhe shkoi me nxitim te grumbulli. Kur e panë komandantin bashkë me ushtarët, këta pushuan së rrahuri Palin. ³³Komandanti e kapi Palin dhe urdhëroi ta lidhnin me dy palë pranga. Pastaj pyeti të pranishmit: «Kush është ky e çfarë ka bërë?» ³⁴Por njerëzit bërtitën furishëm; disa thanë një gjë e disa një gjë tjetër, sa nuk mund të merrej vesh se për se bëhej fjalë. Prandaj ai dha urdhër ta çonin Palin në kështjellë. ³⁵Kur Pali arriti te shkallët, u desh që ushtarët ta bartnin në krahë për shkak të shtyrjes së popullit. ³⁶Turma i shkante pas dhe bërtiste: «Rriheni për vdekje!»

Pali mbrohet para popullit

³⁷Para se ta shpinin në garnizon, Pali iu drejtua komandantit: «A mund të them diçka?» «A di greqisht?» – e

pyeti komandanti. ³⁸ – «Atëherë nuk je ti ai egjiptiani që para disa kohësh kurdisi një komplot dhe mori me vete në shkretëtirë katër mijë kryengritës?» ³⁹Pali iu përgjigj: «Unë jam hebre nga Cilicia, qytetar i qytetit të përmendur Tars. Ju lutem të më lejoni t'i them këtij populli dy fjalë.» ⁴⁰Komandanti pranoi.

22 Pali qëndroi në shkallët e jashtme (të kështjellës Antonia) dhe dha shenjë me dorë që të heshtnin. Kur zhurma pushoi, filloi të fliste aramaisht: «Ju burra, vëllezër e etër, më dëgjoni çfarë do t'ju them tani në mbrojtjen time.» ²Kur dëgjuan se po fliste aramaisht, heshtja u bë shumë më e thellë dhe Pali mund të vazhdonte:

³«Unë jam hebre nga Tarsi i Cilicisë, por jam rritur këtu në Jerusalem. Mësuesi im ishte Gamalieli. Ai ma nguliti në kokë me saktësi Ligjin e të parëve tanë, dhe unë ndërhyra për Perëndinë e Izraelit me shumë zjarr, ashtu si ju sot. ⁴Luftova kundër fesë së të krishterëve deri në vdekje. Kapa burra e gra dhe i futa në burg. ⁵Këtë mund ta vërtetojnë kryepriifti dhe mbarë Këshilli i hebrenjve. Bëra të më jepnin letra rekomanduese për bashkësitë e hebrenjve në Damask, sepse doja që edhe atje t'i kapja dishepujt e Jezusit dhe t'i ktheja në Jerusalem me pranga për t'i dënuar.

Pali tregon për kthimin e tij në fe

(Vap 9:1-19; 26:12-18)

⁶Udhës për në Damask, pak para qytetit, më shndriti papritur rreth mesditës një dritë e madhe nga qielli.

⁷Rashë përtokë dhe dëgjova një zë që më tha: «Saul, Saul, pse po më përndjek?» ⁸«Kush je ti, o Zot?» – pyeta. «Unë jam Jezusi nga Nazareti, të cilin ti e përndjek», – tha zëri. ⁹Shoqëruesit e mi vërtet e panë dritën, por zërin që më foli mua, nuk e dëgjuan. ¹⁰Pyeta: «O Zot, ç'duhet të bëj?» Zoti tha: «Ngrihu në këmbë dhe shko në Damask! Atje do të marrësh vesh se çfarë është caktuar të bësh.»

¹¹Pasi u verbova nga shkëlqimi i asaj drite, shoqëruesit e mi më morën për dore dhe më shpunë në Damask.

¹²Atje banonte një njeri i përshpirtshëm me emrin Hanani, zbatues besnik i Ligjit dhe shumë i nderuar nga hebrenjtë në qytet. ¹³Ai m'u afrua dhe më tha: «Vëlla Saul, rifitoje dritën e syve!» Menjëherë m'u hapën sytë dhe e pashë atë duke qëndruar para meje. ¹⁴Ai tha: «Perëndia e të parëve tanë të zgjodhi të mësosh planin e tij për botën. Lejohesh të shohësh Mesinë dhe të dëgjosh zërin e tij, ¹⁵sepse ti duhet të ndërhysh për të para të gjithë njerëzve dhe t'u dëshmosh atyre çfarë pe e dëgjove. ¹⁶E tani mos u vono! Ngrihu në këmbë, pagëzohu dhe pranoje Jezusin hapur, që të të shlyhen mëkatet.»

¹⁷Kur isha përsëri në Jerusalem dhe po i lutesha Perëndisë në Tempull, pata një vegim. ¹⁸Pashë Zotin dhe dëgjova se si tha: «Largohu nga Jerusalem sa më shpejt, sepse njerëzit këtu nuk do të të besojnë kur të japësh dëshmi për mua.» ¹⁹«O Zot, – thashë, – ata duhet të besojnë; sepse e dinë vetë se si i kapa më parë dishepujt e tu në sinagoga dhe urdhërova të fshikulloheshin. ²⁰Kur e vranë me gurë dëshmitarin tënd, Shtjefnin, isha vetë atje dhe isha i mendimit me ta për ta vvarë. Vrasësve unë u ruajta rrobat.» ²¹Por Zoti më tha: «Shko, unë po të dërgoj në popuj të huaj.»

Palit ia presin fjalën

²²Deri këtu turma e kishte dëgjuar Palin në heshtje, por tani të gjithë filluan të bërtitnin: «Zhduke! Vrite! Nuk meriton të jetojë më!» ²³Ata u tërbuan, grisën petkat dhe hodhën pluhur në ajër. ²⁴Komandanti urdhëroi që Palin ta shpinin në kështjellë. Ai dha urdhër që ta detyronin me fshikuj të fliste, që ta merrte vesh përse hebrenjtë bërtitnin ashtu kundër tij. ²⁵Kur ushtarët po e lidhnin me rripa për ta fshikulluar, Pali i tha oficerit mbikëqyrës: «A thua keni leje ta rrihni me fshikuj nënshtetasin romak, madje edhe pa procedurë të rregullt gjyqësore?» ²⁶Oficeri shkoi te komandanti e i tha: «Çfarë mendon të bësh? Ky njeri është nënshtetas romak!»

²⁷Komandanti shkoi vetë te Pali dhe e pyeti: «A je me të vërtetë nënshtetas romak?» Kur Pali e vërtetoi këtë fjalë, ²⁸komandanti i tha: «E kam blerë shtrenjtë këtë nënshtetësi!» «Unë kam lindur në të», – iu përgjigj Pali. ²⁹Njerëzit që do ta merrnin në pyetje, u larguan prej tij me nxitim. Edhe komandantit i hyri frika, sepse kishte lidhur në pranga një nënshtetas romak.

Pali para Këshillit të Lartë të hebrenjve

(Dal 22-28)

³⁰Të nesërmen komandanti bëri edhe një përpjekje për të mësuar përse hebrenjtë e paditnin Palin aq furishëm. E liroi nga qelia, mblodhi kryepriiftërinjtë dhe mbarë Këshillin e hebrenjve dhe e paraqiti para të mbledhurve.

23 Pali i shikoi në sy i qetë e tha: «Vëllezër, tërë jetën time i kam shërbyer Perëndisë dhe nuk kam turp për asgjë.»

²Me këtë kryepriifti Hanani i urdhëroi shërbëtorët që rrinin pranë Palit, t'ia mbyllnin gojën duke e goditur.

³Por Pali i tha: «Perëndia do të të bjerë ty, hipokrit! Ti je këtu që ta nxjerrësh vendimin për mua sipas Ligjit, e ti vetë urdhëron të më rrahin kundër Ligjit?!» ⁴Shërbëtorët thanë: «Si guxon të flasësh ashtu për kryepriiftin e Perëndisë?» ⁵«Nuk më mbushet mendja, vëllezër, – u përgjigj Pali, – se ky është kryepriifti! Sepse, vërtet, shkruan: *Kryetarin e popullit tënd mos e nëm!*»

⁶Meqë Pali e dinte se të pranishmit ishin pjesërisht saducenj e pjesërisht farisenj, në mbledhje thirri: «Vëllezër, unë jam farise dhe rrjedh nga një familje farisenjsh. Qëndroj këtu para gjyqit vetëm sepse besoj në ringjalljen e të vdekurve!»

⁷Me këtë Pali e përçau Këshillin në dy kampe, sepse saducenjtë dhe farisenjtë menjëherë filluan të grindeshin mes tyre. ⁸Saducenjtë, ndryshe nga farisenjtë, nuk besojnë se ka ringjallje, as engjëj dhe as qenie të tjera të padukshme. ⁹Zhurma po shtohet. Disa mësues të Ligjit nga ana e farisenjve u ngritën dhe thanë: «Te ky njeri nuk gjejmë asnjë faj. Ndoshta i ka folur me të vërtetë ndonjë shpirt ose ndonjë engjëll!» ¹⁰Grindja u bë aq e madhe, sa që komandanti kishte frikë se mos Palin e copëtonin. Prandaj urdhëroi që ushtarët e tij ta nxirrnin Palin që andej e ta shpinin përsëri në kështjellë. ¹¹Atë natë Palit iu shfaq Zoti dhe i tha: «Ki guxim! Ti ke dhënë dëshmi për mua këtu në Jerusalem; ashtu duhet të bësh edhe në Romë.»

Atentati kundër Palit

¹²Mëngjesin tjetër disa hebrej kurdisën një atentat kundër Palit. U betuan se as do të hanin, as do të pinin pa e vranë Palin. ¹³Në këtë komplot merrnin pjesë më shumë se dyzet njerëz. ¹⁴Ata shkuan te kryepriiftërinjtë dhe anëtarët e Këshillit dhe ua besuan komplotin: «U betuam solemnisht që të mos hamë e të mos pimë asgjë para se të vrasim Palin. ¹⁵Prandaj ju, në marrëveshje me Këshillin, thuajini komandantit të garnizonit romak ta sjellë përsëri Palin para jush. Pretendoni se dëshironi ta shqyrtoni më mirë çështjen e tij. Ne jemi gati ta mbytim rrugës për në Këshill.»

¹⁶Por një nip i Palit, djali i motrës, dëgjoi për kurdisjen e këtij atentati. Shkoi në kështjellë dhe ia tregoi Palit. ¹⁷Pali thirri një oficer dhe i tha: «Përcille këtë djalosh deri te komandanti, se ka një lajm të rëndësishëm për të.» ¹⁸Oficeri e dërgoi te komandanti dhe tha: «I burgosuri, Pali, më thirri e m'u lut ta sillja këtë djalosh deri tek ti. Gjoja ka një lajm të rëndësishëm për ty.»

¹⁹Komandanti e mori djaloshin mënjandë dhe e pyeti: «Çfarë ke për të më raportuar?» ²⁰Ai i tha: «Hebrejntë dëshirojnë të të luten ta çosh nesër Palin para Këshillit. ²¹Mos u beso, sepse më shumë se dyzet njerëz kanë hartuar një atentat kundër Palit. Ata të gjithë u betuan që të mos hanë e të mos pinë para se ta vrasin Palin. Ata janë tani gati e presin që ta nxjerrësh nga burgu.» ²²Komandanti i tha: «Mos i trego askujt se më ke sjellë këtë lajm.» Pastaj e la djaloshin të shkonte.

Pali dërgohet në Cezare

²³Komandanti thirri menjëherë dy oficerë dhe i urdhëroi: «Bëni gati dyqind ushtarë të armatosur rëndë, shtatëdhjetë kalorës e dyqind ushtarë me armatim të lehtë, që sonte në mbrëmje, në orën njëzet e një, të nisen për në Cezare. ²⁴Të bëhen gati edhe disa kuaj shale për Palin dhe çojeni shëndoshë e mirë te guvernatori Feliks!» ²⁵Shkroi edhe një letër me këtë përmbajtje: ²⁶«Klaud Lizja Shkëlqesisë së tij guvernatorit Feliks, i uroj shëndet! ²⁷Njeriun që po të dërgoj, hebrejntë e kapën dhe donin ta vritnin. Kur mora vesh se është nënshkruar romak, e nisa me rojën time dhe e çova në vend të sigurt. ²⁸Meqë desha të dija për çfarë e paditnin, e shpura para Këshillit të tyre. ²⁹Por doli se ai nuk kishte bërë asnjë faj që të meritonte dënimin me vdekje ose burgimin. Paditjet e tyre kishin të bënin vetëm me çështjet e Ligjit hebre. ³⁰Pasi mora vesh një komplot kundër tij, e dërgova tek ti. Paditësit e tij i njoftova të të drejtohen ty për çdo gjë që kanë kundër tij.»

³¹Ushtarët e shoqëruan Palin sipas urdhrave natën deri në Antipatridë. ³²Të nesërmen këmbësorët u kthyen përsëri në Jerusalem, kurse kalorësit e përcollën Palin më tutje. ³³Ata e sollën në Cezare dhe i dorëzuan guvernatorit Feliks letrën bashkë me të burgosurin. ³⁴Ky e lexoi letrën dhe e pyeti Palin se nga cila provincë ishte. «Nga Cilicia», – iu përgjigj Pali. ³⁵Feliksi i tha: «Do të të marr në pyetje kur të vij në edhe paditësit e tu.» Pastaj urdhëroi që Pali të ruhej në selinë e tij zyrtare, në pallatin e ndërtuar nga Herodi.

Procesi kundër Palit

(Vap 9,1-19; 22,6-16; Is 42,6; 49,6)

24 Pas pesë ditësh arriti në Cezare kryepriifti Hanani, bashkë me disa këshilltarë dhe me një avokat me emrin Tertul. Ata ngritën padinë kundër Palit te guvernatori Feliks. ²⁻³Pasi e thirrën Palin, Tertuli filloi të thoshte padinë e tij:

«I përndritshmi Feliks! Është merita jote që prej kohësh jetojmë në paqe. Ty të detyrojmë një varg reformash në vendin tonë. Këtë e pranojmë me mirënjohje të thellë. ⁴Por nuk do të të marrim kohë me hollësi të parëndësishme, prandaj të lutemi të kesh mirësinë e të na dëgjosh. ⁵Ne kemi zbuluar se ky, Pali, është njeri shumë i rrezikshëm. Si kryetar i sektit të të krishterëve, ai i nxiti hebrejntë në trazirë në mbarë perandorinë. ⁶Ai u përpoq, gjithashtu, të përdoste Tempullin, por atëherë e kapëm. [Dëshironim ta gjykonim sipas Ligjit tonë, ⁷por komandanti Lizja u paraqit dhe na e rrëmbeu me dhunë, ⁸dhe urdhëroi që paditësit e tij të dalin para teje.] Kur ta marrësh në pyetje, ai do të detyrohet t'i pranojë të gjitha paditë që po bëjmë kundër tij.»

⁹Hebrejntë e tjerë e përkrahën duke pohuar se ishte me të vërtetë ashtu.

Pali mbrohet para Feliksit

¹⁰Guvernatori dha shenjë me dorë (që të heshtnin) dhe fjalën e mori Pali:

¹¹Meqë ti je prej kohësh gjykatës i lartë në këtë vend, po e marr fjalën për t'u mbrojtur plot besim. ¹²Siç mund të vërtetosh pa vështirësi, erdha në Jerusalem vetëm para dymbëdhjetë ditësh ku doja të merrja pjesë në shërbesën fetare në Tempull. ¹³Askush nuk vuri re se e nxitu popullin as në Tempull, as në sinagoga dhe as gjetiu. ¹⁴Nuk ka asnjë provë për atë që ata po më paditin tani. ¹⁵Jam vërtet anëtar i rrymës së re që këta e quajnë sekt. Por i shërbej vetëm Perëndisë së të parëve tanë dhe pranoj gjithçka që është shkruar në Ligjin e Moisiut dhe në librat e Profetëve. ¹⁶Ashtu si ata, kam bindjen e fortë se të vdekurit do të ringjallen, si të mirët, ashtu edhe të këqijtë (për t'u gjykuar). ¹⁷Prandaj përpiqem të kem ndërgjegje të pastër para Perëndisë dhe para njerëzve.

¹⁸Pas shumë vitesh jashtë shtetit, tani u ktheva në Jerusalem. Erdha për të dorëzuar ndihmesën (e mbledhur në bashkësitë) për popullin tim dhe për t'i kushtuar si fljijim Perëndisë. ¹⁹Sapo bëra fljijimin e pastërtisë, disa hebrenj nga provinca e Azisë më panë në Tempull. – Do të kishte qenë mirë sikur këta të kishin ardhur këtu para teje e të më paditnin, në qoftë se kanë ndonjë gjë kundër meje. – Unë nuk kam mbledhur rreth meje asnjë dishepull; as që kishte ndonjë trazirë. ²⁰Ti mund t'i pyesësh këta njerëz këtu çfarë faji gjetën tek unë kur qëndroja para Këshillit të Lartë, ²¹me përjashtim ndoshta vetëm të asaj fjale që thashë më zë të lartë ndërsa isha në këmbë para tyre: «Qëndroj në gjyq para jush vetëm sepse besoj në ringjalljen e të vdekurve!»

²²Feliksi, i cili kishte shumë njohuri për fenë e të krishterëve, urdhëroi ta ndërprenin shqyrtimin e çështjes me këto fjalë: «Vendimi im do të jepet kur të vijë komandanti Lizja nga Jerusalem.» ²³Urdhëroi përsëri ta merrnin Palin, por i dha urdhër oficerit që t'i jepte disa liri, në mënyrë që miqtë e tij të mund t'i sillnin ushqim.

Pali para Feliksit dhe Druzilës

²⁴Pas disa ditësh Feliksi shkoi me gruan e tij hebreje, Druzilën, në burg dhe urdhëroi t'i sillnin Palin, sepse donte të mësonte edhe më shumë për fenë e të krishterëve. ²⁵Por, kur Pali foli në fund për një jetë sipas urdhërimeve të Perëndisë, për frenimin e pasioneve dhe për gjyqin e Perëndisë që po vjen, Feliksi nuk ishte më në qejf e tha: «Mirë, tani mund të shkosh. Kur të kem përsëri kohë, do të të thërras.» ²⁶Ai kishte shpresë që të merrte fshehurazi ryshfet nga Pali. Për këtë arsye e thërriste kohë pas kohe për të biseduar me të.

²⁷Kur, pas dy vjetësh, Feliksin e zëvendësoi Porci Fest, Feliksi u përpoq që hebrenjtë ta merrnin me sy të mirë dhe e la Palin në burg.

Pali kërkon apelimin e çështjes së tij

25 Tri ditë pas mbërritjes së tij në provincë Festi shkoi nga Cezareja në Jerusalem. ²Kryepriфтërinjtë dhe hebrenjtë me influencë folën me të për Palin dhe iu lutën ³ta sillte të burgosurin në Jerusalem.

Ata kishin hartuar një atentat tjetër kundër tij dhe donin ta vritnin udhës. ⁴Por Festi i tha: «Pali do të qëndrojë në Cezare. Unë do të kthehem atje së shpejti. ⁵Të autorizuarit tuaj mund të vijnë me mua për ta paditur, në qoftë se ky ka shkelur me të vërtetë ndonjë ligj.»

⁶Festi qëndroi plot një javë në Jerusalem, e pastaj u nis për në Cezare. Të nesërmen hapi procesin dhe urdhëroi të sillej Pali. ⁷Kur Pali erdhi, hebrenjtë nga Jerusalemi e rrethuan dhe ngritën kundër tij padi të shumta e të rënda. Por nuk arritën të vërtetonin asnjërin prej tyre. ⁸Pali u mbrojt duke thënë: «Unë nuk kam bërë asnjë faj as kundër Ligjit të Moisiut, as kundër Tempullit dhe as kundër Cezarit.»

⁹Atëherë Festi, i cili kërkonte popullaritet ndër hebrenjtë, i tha Palit: «A je gati të shkosh në Jerusalem e të gjykohesh atje për këtë çështje para meje?» ¹⁰Pali iu përgjigj: «Qëndroj këtu para gjyqit të Cezarit, ku duhet të gjykojem. Hebrenjve nuk u kam bërë asnjë faj, siç e di edhe ti vetë fare mirë. ¹¹Dhe, në qoftë se kam bërë ndonjë krim që meriton vdekjen, jam gati të vdes; por, në qoftë se paditë e tyre nuk janë të vërteta, askush nuk ka të drejtë të më dorëzojë tek ata. Kërkoj të dal në gjyq përpara Cezarit!»

¹²Festi u këshillua me këshilltarët dhe nxori vendimin e tij: «Meqë e apeloje Cezarin, do të dalësh para Cezarit!»

Pali para Agripës e Berenikës

¹³Pas pak kohësh, në Cezare shkuan mbreti Agripa dhe motra e tij, Berenika, për t'i bërë Festit vizitë.

¹⁴Pas disa ditësh, Festi hodhi fjalën për çështjen e Palit: «Feliksi, paraardhësi im, më la një njeri në burg.

¹⁵Kur erdha në Jerusalem, kryepriфтërinjtë dhe këshilltarët e hebrenjve e paditën para meje dhe kërkuan dënimin e tij. ¹⁶Por unë ua bëra të qartë se ne romakët nuk dënojmë asnjeri para se ai të mbrohet vetë para paditësve të tij. ¹⁷Kur arritën këtu, hapa menjëherë procesin dhe e thirra. ¹⁸Por paditë që paraqitën kundërshtarët e tij, nuk kishin të bënin me asnjë krim, siç mendoja gjer atëherë. ¹⁹Bëhej fjalë vetëm për grindje lidhur me fenë e tyre dhe me një të vdekur me emrin Jezus, për të cilin Pali pohon se është gjallë.

²⁰Pasi nuk dija si të veproja në një proces të tillë, i propozova që çështja të shqyrtohet më tej në Jerusalem. ²¹Por Pali u ankua dhe kërkoi të dilte në gjyq para Cezarit. Prandaj dhashë urdhër të ruhet në burg derisa ta shpie te Cezari.»

²²Agripa i tha Festit: «Kam dëshirë ta dëgjoj edhe vetë këtë njeri.» «Do ta dëgjosh nesër», – iu përgjigj Festi.
²³Të nesërmen Agripa e Berenika erdhën plot madhështi dhe hynë në sallën e pritjes, bashkë me oficerët e lartë e me qytetarët më të ndershëm të qytetit. Palin e sollën me urdhër të Festit. ²⁴Atëherë Festi u tha të mbledhurve: «Mbret Agripë! Miq të nderuar! Ja njeriu kundër të cilit ngrenë padi hebrenjtë në Jerusalem dhe në këtë qytet. Ata kërkojnë vdekjen e tij. ²⁵Por nuk mund të gjeja ndonjë gjë, për të cilën ai meriton të dënohet me vdekje. Pasi e kërkoi vetë apelimin e çështjes para Cezarit, vendosa ta dërgoj në Romë. ²⁶Por unë nuk di çfarë duhet t'i shkruaj Zotit tim, Cezarit, për të. Prandaj po e nxjerr para jush këtë njeri, sidomos para teje, o mbret Agripa, që, me anë të këtij shqyrtimi të marr disa pikëmbështetje për letrën time. ²⁷Në të vërtetë, më duket pa kuptim të dërgoj një të burgosur në Romë pa shënuar padinë e tij.»

Pali mbrohet para Agripës

26 Agripa i tha Palit: «Mund të mbrohesh!» Pali bëri shenjë me dorë (që të heshtnin) dhe filloi: ²«Mbret Agripa! Gëzohem që mund të mbrohem para teje kundër padive të hebrenjve, ³para së gjithash sepse ti i njeh fare mirë të gjitha doket dhe grindjet e tyre fetare. Prandaj, të lutem, më dëgjo me durim! ⁴Të gjithë hebrenjtë e njohin karrierën time; sepse jetova që nga rinia mes popullit tim dhe në Jerusalem. ⁵Të gjithë mund të dëshmojnë se kam jetuar sipas rrymës më të rreptë të fesë sonë, si farise. ⁶Tani qëndroj para gjyqit, sepse i besoj premtimit që Perëndia u dha të parëve tanë. ⁷Dymbëdhjetë fiset e Izraelit i shërbejnë Perëndisë ditë e natë me shpresë që të përjetojnë plotësimin e këtij premtimi. E pikërisht hebrenjtë më paditin për hir të kësaj shprese, o mbret Agripa! ⁸Përse nuk doni ju, hebrenj, të besoni që Perëndia ringjalli me të vërtetë një njeri? ♦ ⁹Edhe unë, në fillim, isha i mendimit se duhej të luftoja me dhunë kundër atyre që besojnë në veprën e në personin e Jezusit nga Nazareti. ¹⁰Këtë e bëra edhe në Jerusalem. Me fuqi të plota nga kryepriiftërinjtë, urdhërova të futen në burg shumë të krishterë dhe e dhashë votën time kundër tyre kur ata u dënuan me vdekje. ¹¹Në të gjitha sinagogat u përpoqa vazhdimisht me fshikullim t'i detyroja ta mohonin fenë e tyre. Urrejtja ime ishte aq e madhe, sa që i përndoqa edhe jashtë shtetit.»

♦ [Zoti ka ringjallur të vdekurit në kohën e DhV. Pse nuk ka mundur ta ringjallë edhe Jezusin?](#)

Pali flet për kthimin e tij në fe dhe për veprimtarinë e tij misionare

¹²Me këtë qëllim u nisa për në Damask në emër të kryepriiftërinjve e me fuqi të plota të tyre. ¹³Udhës për në Damask, o mbret, ishte mesi i ditës kur rreth meje e shoqëruesve të mi ndriti një dritë nga qielli, më e shndritshme se dielli. ¹⁴Ne ramë të gjithë përtokë dhe unë dëgjova një zë që më tha aramaisht: «Saul, Saul, përse po më përndjek? Nuk ka kuptim të luftosh kundër meje!» ¹⁵«Kush je ti, o Zot?» – pyeta unë. E Zoti tha: «Unë jam Jezusi, të cilin ti e përndjek! ¹⁶Por tani ngrihu në këmbë, sepse t'u shfaqta që të më shërbesh. Ti do të tregosh çfarë pe në këtë vegim dhe çfarë do të të tregoj unë në vegimet e ardhshme. ¹⁷Unë po të dërgoj te hebrenjtë dhe johebrenjtë, e do të të mbroj prej tyre. ¹⁸Ti do t'u hapësh atyre sytë, që të dalin nga errësira në dritë, nga pushteti i Satanit te Perëndia, sepse në qoftë se besojnë në mua, do t'u falen mëkatet e do të zënë vend ndër ata që i ka zgjedhur Perëndia.» ¹⁹Që atëherë, o mbret Agripa, unë nuk e kundërshtova atë që më urdhëroi ky vegim nga qielli. ²⁰Së pari, në Damask dhe në Jerusalem, e më vonë në mbarë Judenë dhe te popujt johebrenj u bëra thirrje njerëzve të largoheshin nga mëkatet e tyre e të ktheheshin te Perëndia, që të jetonin ashtu siç i përket këtij pendimi. ²¹Vetëm për këtë arsye hebrenjtë më kapën në Tempull e deshën të më vrisnin. ²²Por gjer tani Perëndia më ka ndihmuar, e kështu qëndroj si dëshmitar i tij para njerëzve, të fuqishmëve e të vegjëlve. Unë nuk shpall asgjë tjetër veç asaj që kanë parathënë Profetët dhe Moisiu: ²³Mesia, thanë ata, duhej të vuante, të vdiste e të ringjallej i pari nga të vdekurit për t'u sjellë hebrenjve, si dhe johebrenjve dritën e shpëtimit.»

Jehona e mbrojtjes së Palit

²⁴Ndërsa Pali po mbrohej në këtë mënyrë, Festi i thirri: «Ti je i çmendur, o Pal! T'i ka marrë mendtë studimi i tepërt!» ²⁵Por Pali iu përgjigj: «O i përndritshmi Fest, nuk më ka lënë mendja. Ajo që them, është e vërtetë dhe e arsyeshme. ²⁶Mbreti e di për çfarë po flas, dhe me ty mund të flas hapur për këtë. Jam i bindur që nuk po të tregoj asgjë të re, sepse kjo ngjarje nuk ndodhi diku në një skaj të fshehtë! ²⁷O mbret Agripa, a u beson fjalëve të profetëve? Unë e di se u beson!» ²⁸Agripa iu përgjigj: «Edhe pak dhe po ma mbush mendjen të bëhem i krishterë!» ²⁹«Më pak a më shumë, – tha Pali, – i lutem Perëndisë që jo vetëm ti, por edhe të gjithë këta që po më dëgjojnë sot, të bëhen si unë – me përjashtim të këtyre prangave që mbaj.»

³⁰Pastaj mbreti, guvernatori, Berenika dhe të tjerët pranë tij u ngritën dhe dolën. ³¹«Ky njeri nuk meriton as vdekjen, as burgun» – thanë ata njëzëri. ³²Agripa i tha Festit: «Ky njeri do të mund të lirohej, po të mos kishte kërkuar daljen përpara Cezarit.»

Pali nisat për në Romë

27 Kur nisja jonë për në Itali ishte vendosur, Pali bashkë me të burgosurit e tjerë iu dorëzua një kapiteni me emrin Juli nga një regjiment sirian që mbante emrin e nderit «Regjimenti i Cezarit».

²Hipëm në një anije prej Adramitit, e cila duhej të hynte në limanet e bregdetit të provincës së Azisë, dhe u nisëm. Na shoqëronte një maqedonas nga Selaniku. ³Të nesërmen arritëm në Sidon. Juli kishte mirëkuptim dhe e lejoi Palin t'i vizitonte bashkëbesimtarët e tij atje për të pushuar tek ta. ⁴Kur u nisëm që andej, e kishim erën në drejtim të kundërt; prandaj lundruam anës bregut lindor të Qipros.

⁵Cilicinë dhe Pamfilinë i lamë në anën e djathtë dhe më në fund arritëm në Mirën e Licisë. ⁶Atje kapiteni gjeti një anije nga Aleksandria, e cila shkonte në Itali, dhe na vendosi në të.

⁷Për shumë ditë udhëtuam ngadalë dhe mezi arritëm larg Knidit. Pastaj era na detyroi të ndërrojmë drejtimin e anijes. U drejtuam nga Kreta, lundruam rreth kepit të Salmonës ⁸dhe mezi arritëm në një vend që quhej Portet e Mira, jo shumë larg qytetit të Lasajës. ⁹Ndërkaq kishim humbur shumë kohë. Agjërimi i vjeshtës kishte kaluar dhe lundrimi ishte bërë i rrezikshëm. Prandaj Pali i paralajmëroi rojtarët e tij. ¹⁰«Ma merr mendja, – tha ai, – se lundrimi i mëtejshëm do të krijojë vështirësi të mëdha. Do të vihet në rrezik jo vetëm ngarkesa dhe anija, por edhe jeta e njerëzve në anije.» ¹¹Por komandanti më tepër dëgjoi se ç'po thoshin kapiteni i anijes dhe pronari, sesa atë që tha Pali. ¹²Përveç kësaj, porti nuk ishte i përshtatshëm për të kaluar dimrin. Kështu, shumica propozuan të dilnim në det dhe të përpiqeshim të arrinim deri në Feniks. Ky port i Kretës është i hapur nga jugperëndimi dhe veriperëndimi, dhe aty kishte mundësi të kalonim dimrin.

Stuhia e detit

¹³Kur filloi një erë e lehtë jugore, ata e morën për shenjë të mirë. Ngritën spirancën dhe anija lundroi sa më afër bregdetit të Kretës. ¹⁴Por pas pak shpërtheu një stuhi nga ana e ishullit, Verilindorja e tmerrshme, ¹⁵dhe e mori anijen me vete. Pasi ishte e pamundur që të mbanim drejtimin kundër erës, lamë erën të na drejtonte. ¹⁶Nën mbrojtjen e ishullit të vogël Kauda, stuhia ishte më lehtë dhe mezi arritëm të tërhiqim sandallin e shpëtimit. ¹⁷Pastaj e lidhëm trupin e anijes me dy pallamarë si masë paraprake. Që të mos mbeteshim në zall, në Sirtën e Madhe, detarët e ulën velin e madh në mënyrë që të na udhëhiqte era. ¹⁸Stuhia e godiste anijen me forcë, prandaj të nesërmen hodhëm në det një pjesë të ngarkesës. ¹⁹Ditën tjetër i hodhëm veglat dhe pajisjet e anijes me duart tona. ²⁰Për shumë ditë nuk shihej as dielli e as yjet. Stuhia nuk pushoi, dhe kështu humbëm çdo shpresë për të shpëtuar.

²¹Askush nuk dëshironte të hante. Atëherë Pali u ngrit në këmbë dhe tha: «Ju duhej ta kishit dëgjuar paralajmërimin tim e të kishit ndenjor në liman. Atëherë nuk do t'ju kishte ndodhur kjo. ²²Por tani ju lutem: mos u trembni! Të gjithë do të shpëtoni gjallë; vetëm se anija do të humbasë. ²³Natën e kaluar m'u shfaq një engjëll i Perëndisë, të cilit i takoj e të cilit i shërbej, ²⁴e më tha: «Mos ki frikë, Pal! Ti duhet të paraqitesh para Cezarit dhe, për hatrin tënd, Perëndia do t'i shpëtojë të gjithë të tjerët në anije bashkë me ty.» ²⁵Prandaj, o burra, mos t'ju lëshojë zemra! Unë i besoj Perëndisë: gjithçka do të ndodhë pikërisht siç më ka thënë Ai. ²⁶Anija do të ngecë në rërë në ndonjë ishull.»

²⁷Ishte nata e katërbëdhjetë që na rrihte stuhia andej-këtej në Detin Mesdhe. Rreth mesnatës detarët e morën me mend se po i afroheshim tokës. ²⁸Hodhën një sondë dhe matën një thellësi prej 36 metrash. Pak më vonë ishte 27 metra. ²⁹Ata kishin frikë se mos anija ngecë në ndonjë gumë bregdetare, prandaj hodhën katër spiranca nga pupa dhe pritën me ankth që të zbardhte dita. ³⁰Por kur ishte ende natë, detarët kërkuan të iknin nga anija. Me pretekstin që ta hidhnin spirancën nga këmbët, ulën në det sandallin.

³¹Por Pali i paralajmëroi kapitenin dhe ushtarët: «Në qoftë se këta nuk qëndrojnë në anije, nuk keni asnjë shpresë që të shpëtoni.» ³²Pastaj ushtarët i prenë litarët e sandallit dhe e lanë të binte në det.

³³Duke pritur të agonte, Pali i nxiti të gjithë të hanin bukë. U tha: «Është dita e katërbëdhjetë që po presim shpëtim, e ju gjatë gjithë kohës nuk hëngrët asgjë. ³⁴Prandaj ju lutem, hani diçka; ky ushqim ju duhet për të mbetur gjallë. Asnjërit nga ju nuk do t'i humbasë as edhe një fije floku nga koka.» ³⁵Me këto fjalë Pali mori bukën, tha lutjen e falënderimit në sy të të gjithëve dhe filloi të hante. ³⁶Pastaj ata morën zemër dhe hëngrën bukë. ³⁷Ishim gjithsej 276 veta në anije. ³⁸Pasi u ngopën, hodhën në det ngarkesën e grurit për të lehtësuar anijen.

Mbytja e anijes

³⁹Në agim detarët panë një bregdet të panjohur. Por zbuluan një gji me një breg të rrafshët dhe u përpoqën ta ndalnin anijen atje. ⁴⁰Prenë pallamarin e spirancës, e lanë në det dhe njëkohësisht bënë gati timonin. Pastaj ngritën velin e përparmë dhe, kur anija filloi të lundronte në erë, e drejtuan atë nga bregdeti. ⁴¹Por anija ngeci në rërë. Bashi i anijes u ngul në rërë me aq forcë, sa që anija nuk arriti të shkëputej nga cekëtina, dhe këmbët e anijes u shemb nën peshën e valëve.

⁴²Ushtarët vendosën t'i vritnin të gjithë të burgosurit, që asnjëri të mos ikte me not. ⁴³Por kapiteni donte ta shpëtonte Palin dhe ua ndaloi këtë. Ai dha urdhër që të gjithë të përpiqeshin të dilnin në breg: së pari, të hidheshin në det ata që dinin të notonin. ⁴⁴Të tjerët të shpëtonin, kush me dërrasë e kush me copa të thyera të anijes. Kështu, të gjithë dolën në breg shëndoshë e mirë.

Pali në Maltë

28 Pas shpëtimit tonë mësuam se ishulli quhej Maltë. ²Banorët na pritën mirë. Na ftuan dhe ndezën një zjarr të madh, sepse kishte filluar të binte shi dhe të bënte ftohtë. ³Pali mblodhi një krah dru dhe e hodhi në zjarr. Menjëherë doli një nepërkë dhe iu lidh në krah. E kishte trembur zjarri. ⁴Vendësit panë se si gjarpri iu var për krahun e i thanë njëri-tjetrit: «Ky njeri qenka me siguri vrasës; i shpëtoi detit, por e gjeti dënim!» ⁵Por Pali e shkundi gjarprin në zjarr e nuk i ndodhi asgjë. ⁶Ata pritën që ai të enjtej ngadalë ose të binte menjëherë i vdekur. Pas një pritjeje të gjatë ata panë se atij nuk i ndodhi asgjë e tillë dhe arritën në përfundimin se ishte perëndi. ⁷Afër atij vendi ishte prona e kryetarit të ishullit, i cili quhej Publi. Na priti mirë e na mbajti bujarisht për tri ditë. ⁸I ati i Publit kishte dizenteri dhe ishte në shtrat me ethe. Pali hyri tek ai, iu lut Perëndisë për të, vuri duart mbi të dhe e shëroi. ⁹Pas kësaj erdhën të gjithë të sëmurët e tjerë të ishullit dhe u shëruan. ¹⁰Na dhanë shumë dhurata dhe, kur rifilluam lundrimin, na sollën ushqimet që na nevojiteshin për lundrim.

Nga Malta deri në Romë

¹¹Pas tre muajsh lundruam më tutje me një anije nga Aleksandria, e cila kishte dimëruar në një liman të ishullit dhe quhej «Dioskurët». ¹²Arritëm në Sirakuzë, ku u ndalëm tri ditë. ¹³Që andej lundruam më tutje në Regj. Të nesërmen filloi të frynte shiroku, dhe për në Puteol na duheshin vetëm dy ditë. ¹⁴Në atë qytet gjetëm disa besimtarë që na ftuan të qëndronim një javë tek ata. Pastaj arritëm në Romë. ¹⁵Besimtarët atje kishin dëgjuar për mbërritjen tonë dhe na dolën përpara deri te «Tri Pijetoret», disa edhe deri te «Tregu i Apiut». Kur Pali i pa, kjo i dha atij zemër dhe falënderoi Perëndinë.

Pali në Romë

(Is 6,9-10)

¹⁶Në Romë Palit i dhanë leje të kërkonte një strehim privat. Kishte vetëm një ushtar për rojë. ¹⁷Pas tri ditësh Pali ftoi në takim udhëheqësit e hebrenjve të qytetit. Kur ishin mbledhur të gjithë, ai u tha: «Vëllezër të dashur, edhe pse nuk kam bërë asgjë as kundër popullit tonë, as kundër traditave të të parëve tanë, megjithatë në Jerusalem më kanë kapur e më kanë dorëzuar te romakët. ¹⁸Romakët më kanë marrë në pyetje dhe deshën të më lironin, sepse nuk gjetën asnjë arsye për të më dënuar me vdekje. ¹⁹Por, pasi judeasit kundërshtuan, nuk më mbeti gjë tjetër veçse të kërkoja për të dalë përpara Cezarit. Me këtë nuk kisha qëllim të paditja popullin tim. ²⁰Këtë desha t'ju them dhe për këtë ju kam ftuar këtu. Këto pranga i mbaj sepse kam predikuar (Mesinë) – Atë të cilin po e pret mbarë populli izraelit.» ²¹Ata iu përgjigjën: «Askush nga Judeja nuk na ka shkruar ndonjë gjë për ty; as ka ardhur ndonjë vëlla të na thotë haptazi ose fshehurazi ndonjë padi për ty. ²²Megjithatë, mendimin tënd do ta dëgjojmë me dëshirë, sepse kemi dëgjuar që sektit, të cilit i takon ti, has gjithkund kundërshtime.» ²³Ata lanë takim për një herë tjetër. Ditën e caktuar, në banesën e Palit erdhi një numër edhe më i madh prej tyre. Nga mëngjesi deri natën vonë ai u shpalli dhe u dëshmoi se si Perëndia tashmë ka filluar ta themelojë mbretërinë e tij. Me anë të fjalëve nga Ligji i Moisiut dhe nga Shkrimet e Profetëve u përpoq t'i bindte ata për Jezusin. ²⁴Disa u bindën, kurse të tjerët nuk donin t'i besonin. ²⁵Nuk mund të pajtoheshin me njëri-tjetrin për këtë çështje, prandaj u larguan. Pali shtoi edhe këto fjalë: «Tani bindem se është e vërtetë ajo që Shpirti i shenjtë u tha të parëve tuaj nëpërmjet profetit Isaia: ²⁶*Shko tek ai popull e thuaji: Ju dëgjoni, por asgjë nuk kuptoni; mund të shikoni, por nuk shihni atë që duhet.* ²⁷*Në të vërtetë, ky popull është i pandreqshëm në shpirt. Ata i zënë veshët dhe i mbyllin sytë, që të mos shohin e të mos dëgjojnë, dhe kështu të mos kuptojnë. Përndryshe, ata do të ktheheshin tek unë, e unë do t'i shëroja.*» ²⁸Pali shtoi: «Ta dini se Perëndia tani ua ka dërguar shpëtimin e premtuar popujve johebrenj dhe ata do ta dëgjojnë!» [²⁹Kur Pali i mbaroi këto fjalë, hebrenjtë u nisën duke diskutuar me zjarr mes tyre.] ³⁰Pali banoi dy vjet me radhë në apartamentin që paguante vetë. Aty i pranonte të gjithë ata që shkonin ta takonin. ³¹Fliste haptazi e pa pengesë për mbretërinë e Perëndisë dhe u mësonte gjithçka për Jezusin, Mesinë dhe Zotin.

Reeth veprimtarisë së Palit pas lirimt nga burgu, rreth burgimit të dytë në Romë dhe vdekjes së tij, dimë shumë pak. Pas zhbürgimit të parë, që duhet të ketë ndodhur më 63, ndoshta shkoi në Spanjë siç kishte dëshiruar (Rom 15,24. 28). Sidoqoftë Letrat baritore na bëjnë të mendojmë se udhëtoi rishtas në Lindje. Burgimi i dytë do të ketë përfunduar me martirizmin e tij që ndodhi – sipas traditës më të lashtë kishtarë – në vitin 67. në Romë.

